Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі.

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації
"Svoboda", 81-83 Grand St.,
Jersey City 3, N. J.
Телеф.: BErgen 4-0237, 4-0807
Телеф. УНС: BErgen 4-1016

РІК LX. Ч. 4. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 5-го СІЧНЯ 1952. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS No. 4. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, JANUARY 5, 1952. VOL. LX.

ХРИСТОС РОДИВСЯ!

Софія Парфанович

РОЗПЛИВАЄТЬСЯ БІЛА КАРТИНА

Я бачила: гори покриті снігом. Такі білі, чисті, — гладкі. Смереки на верхах і на збочах. Усі білі від снігу й наморозі. Наші смереки, що заснули зимовим сном. Під білою покришкою. У повітрі мерехкотять брилянтами сніжинок, що задержалися на хвилину, падаючи з неба.

Хата під лісом. Така мала, покрита соломою, з малим віконечком. Як баба, — окутана кожухом, притулившися до білої перини. Тепло бабі, тихо бабі. Дрімає. Дивлюся й думаю: є Свят Вечір; не пора бабі спати.

З гори доріжка... — Біла крута доріжка між горами. Нагадує картину, що її намалювала дружина мого приятеля і пісня під нею:

Відси гора,
Відти друга,
А між тими горонькими
Ясная зоря,

і дивлюся чи не запалюється. Ясна зоря. Але небо ще ясніє від дня і снігу. Тільки світ наче у казці. Наче намальований, наче бачений колись.

Стою і дивлюся й чекаю: мабуть колядники швидко вийдуть з-поза гори. З зорею і будуть колядувати. — Дивлюсь на білу доріжку й питаю гір чи швидко колядники прийдуть.

Дивлюся на хату і думаю: може внесли вже дідуха і зараз засвітять ялинку...

Швидко сядуть до вечері. Чи ж покличуть і мене в хату, мене, що стою на доріжці самотою мандруючи?

Смереки сидять під снігом, і сніжинки грають веселковим огнем.

О, щось ворушиться на доріжці. Щось біжить швидко-швидко і зникає за горою. Це коники біжать. Коники з санками!

Хто їде в гості святовечірньою порою? Хто їде до хати, що чекає під лісом?

Віжать, біжать коники! Здається, що чую спів дзвіночків. Скоро гості заїдуть у подвір'я. Скоро заспівають:

Добрий вечір тобі, пане господарю!

Скоро... скоро...

Чомусь не темніє на дворі, а ясніє! Чомусь сніжинки палають ясніше і гори знижуються. Смереки меншають та круглішають! Може то не були смереки, а тільки ялівці? Вони ж звикли вибігати з лісу, наче білі вівці. Присипані снігом — як цукрові бабки. Під ними завжди сухе місце, там певно зайчик спить.

Чомусь... чомусь!..

Розпливається біла картина і стікає з вікна краплями води. Вони примерзають на вранішньому морозі. У довгі, льодові соплі. Ними спливає моя картина з вікна, картина, що її мороз намалював на вікні у Свят Вечір.

Біжать, біжать — авта за вікном. Біжать по білій дорозі і маленькі, як дитячі іграшки, як візочки з казок. Біжать за вікном.

День ясніє за вікном. На його канві-сітці дійсність малює малі американські дімки. Рядками й рядками обабіч безконечно довгих вулиць. До нудьги такі самі, до нудьги разком і разком у таку ж нудно-щоденну даль. Тільки ж сніг присипав їх і дороги і є біло і ясно.

Там будень на вулицях, і рух авт та шум трансмісій. Але у мене — Свят Вечір. І я кажу вітрові:

Добрий Вечір, Вітре,
Свят Вечір, Вітре!

Він крутить пухкими сніговими віями, крутить по американських безконечних вулицях.

Але я тільки на хвилину задивилася на мою картину на вікні. Я тільки так собі сказала до вітру: Добрий Вечір. Це тільки я. Бо є день за великими вікнами і є біг трансмісій і хаос машин. Немає ні коників, ні колядників.

Є будень обабіч великих вікон.

Микола Щербак

У СВЯТИЙ ВЕЧІР

Як я чекав їх, цих годин святкових,
В Господній Вечір — хвиле золота! —
Коли збиралась у широкім колі
Уся сім'я, привітна і проста;

Коли так ясно пломеніли свічі
У світлій хаті і в душі моїй;
Коли так щиро я дивився в вічі
Майбутній долі, сповнений надій!..

Тоді, в Свят-Вечір, як у Божім раї —
В своїй господі і в своїм ґурті —
Не думав я, що є світи безкраї,
Що хтось без рідних, хтось шука путі...

Не знав, не думав, що до сліз, до болю
Хтось мучиться, хтось корота літа,
Що десь комусь зима у сніжнім полі
Не тільки шлях, а й стежку заміта...

Тепер я знаю!.. Доля хилить плечі,
Лукава доля — в вихорі доріг...
Та вірю, вірю: знов у Святий Вечір
Переступлю свій батьківський поріг!

І знов збереться у широкім колі
Уся сім'я, привітна і проста!..
Як я чекаю цих годин святкових
В Господній Вечір — хвиле золота!

СЛАВІТЕ ЙОГО!

Пантелеймон Ковалів

ВІН ПЕРЕМІГ СВІТ

Він переміг світ, але не матеріяльною зброєю, не силою війська, а величчю Духа, силою Божественного Слова. Він народився не в царських палацах, а в віфлеємських яслах. Сама подія народження Христа потрясла світом, віщуючи світові про щось надзвичайне, величне, могутнє.

Син Божий прийшов на землю в образі людини, — кволої тілом, але сильної Духом, і цим засвідчив перемогу над світом. Зматеріялізоване царство Кесаря поступилося перед силою царства Духа, царства Божого. Він переміг світ! Переміг його духово, обновив його благодаттю Святого Духа. Він приніс світові ту найвищу духовну радість, той мир і спокій, що про нього віщує світові ангельська пісня „Слава на небі Богові, а на землі мир."

Він абсолютний для всіх. До всіх однаково, без різниці станів і рас. Він звертається й кличе до Себе: — „Прийдіть до Мене всі струджені і обтяжені, і Я впокою вас." В цих словах заховується саме та висока месіянська ідея, що її здійснення задовго до народження Христа віщували пророки. І тепер настав час її здійснення. Народився Христос, довгожданний Месія, Спаситель світу. Це спасіння людина може знайти тільки в царстві Божім, що саме до нього закликає Христос словами: „Прийдіть до Мене..."

Христос приніс цілу науку про людину та її призначення. Він учив про людину як про образ Божий і його подобу, і цим Він ствердив гідність людини, як вільної духовної істоти. Людина не раб природної необхідности. Вона має свободу волі, чого не має тваринний світ. Свобода волі можлива тільки тоді, коли в людині, крім матеріяльного царства, існує ще й царство Духа, царство Боже.

Дух не належить до природи. Свободи немає в природі, вона є в Дусі. Зв'язок людини з Богом, цим абсолютним Духом, — це не природний зв'язок, а духовний. Отож, будучи, з одного боку, природною, а з другого — духовною істотою, людина перебуває в трагічному стані: не будучи через свої духовні основи підлеглою природі, людина разом з тим часто стоїть під небезпекою природи. Ця небезпека особливо збільшується в нашу епоху, епоху панування техніки. Тепер людина залежить уже не від природи, створеної Богом, а від нової природи, створеної самою людиною, від реальних сил техніки. Цю владу техніки над людиною сучасні філософи називають останньою метаморфозою царства Кесаря.

Таке становище привело до кризи людини. Ця криза зв'язана з невідповідністю між духовим станом людини та розвитком техніки. Людина перебуває в неволі техніки. В цьому трагедія сучасної людини, в цьому її криза.

Єдиний шлях виходу з цієї кризи — це перемога духа над матерією. Тільки через духовну основу, яка зв'язує людину з Богом, — людина стає незалежною від природної необхідности, від влади техніки. Однак треба знати, що розвій людської духовости веде не до знищення техніки, а до опанування техніки, до опанування природи так, щоб не бути її невільниками, а бути повним господарем над нею. Тоді людина скеровуватиме розвиток сил природи і техніки так, як того бажатиме її добра воля, воля Духа.

Така стоїть нині проблема перед людиною нової доби, доби техніки, атомової енергії, доби матеріялістичного тоталітаризму. Проблема ця складна, як ніколи ще. Раніше людина стояла перед небезпекою тільки одних сил природи, і Христос Своїм пришестям на землю звільнив її від цієї небезпеки. Він приніс людині царство Боже, в образі людини розкривши велич людської особи. Нині обставини значно складніші. — Матеріялізація світу і влада техніки стали загрозою людській особі, загрозою образові і подобі Божій в людській істоті. Під владою техніки людина перетворюється в бездушного автомата страшних сил матеріяльного світу.

Світ стривожений! Лунають тривожні заклики: за підняття людського духа, за визволення людської особи! Перед нами з усією глибиною змісту виринають слова Спасителя: „Пізнайте істину, і Істина вас визволить." Ці слова ніколи не можуть втратити свого значення. Саме тепер в найбільшій мірі ці слова нашого Спасителя є нашим дороговказом серед небезпеки технізації світу і нищення людської особи.

Нині образ народженого Сина Божого в Його людській скромності і Божественній величі стоїть перед нами. Переможною силою Духа Він кличе нас до Себе тими ж невмиручими словами: „Прийдіть до Мене..." І ми йдемо до Нього, як до криниці живої води, сповнені духовної спраги. Ми йдемо до Нього і славимо Його, бо він переміг світ!

„ГОЛОС АМЕРИКИ" ПЕРЕДАЄ В УКРАЇНУ РІЗДВЯНІ ПРИВІТАННЯ ВІД АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ

ГОЛОВА У.Н.С. ДМИТРО ГАЛИЧИН ПОВТОРЮЄ ПРИВІТ „СВОБОДИ" З 1895 РОКУ

Ню Йорк. Впродовж Різдвяних Свят за старим стилем, урядовий „Голос Америки" передаватиме через свої радіовисильні різдвяні привітання від американських українців для українського народу на Батьківщині. Голова Українського Народного Союзу, Дмитро Галичин, передав такий привіт:

„Традиційний привіт: „Христос Родився — Славіте Його" — шле Тобі, Український Народе, в так далекій і так близькій нашому серцю рідній Україні, понад шістдесят шість тисяч членів Українського Народного Союзу в Злучених Державах Америки в це рокове свято Народження Христа-Бога!

Ми знаємо, що ще і в цьому році в поневоленій Кремлем Україні не буде різдвяно-святочної радости, що дзвони в старовинних городах українських не скликатимуть вільний народ на досвітню утреню, що не зарипить сніг під ногами сільських колядників, не засвітить батько воскової свічки і не засяде щасливо вільна українська сім'я до традиційної Святої Вечері з появою першої зірки на святвечірньому небосхилі. Ми знаємо, що після короткого просвітку справжньої волі в справді вільній, народоправній, ні від кого незалежній Самостійній, Соборній Українській Народній Республіці, створеній волею українського народу в 1918-19-тих роках, український народ впав жертвою ще страшнішого і ще жорстокішого насильства комуністичної Москви.

В році 1895 часопис „Свобода", орган Українського Народного Союзу, цієї справжньої української заморської твердині, сьогодні найбільшої і найстаршої української організації у вільному світі, передав Тобі, Український Народе, з нагоди Різдва Христового, такий привіт: „Щасливих та й веселих Свят Тобі, бідний поневолений Український Народе! В цей день — писала тоді „Свобода — клякни Український Народе з кайданами на руках і ногах, в Твоєму бідному вертепі та моли народженого Бога, щоб послав Тобі волю і кращу долю! За пролиту віками кров нашу, за муки наші, Бог не залишить нас в неволі і слава українського народу загремить ще до небес, волею заграють води Дніпра, Дністра, Буга і Сяну, волею зашумлять ліси Карпат; древний Київ вкриється старою славою, а преподобний Нестор встане з домовини та допише останню сторінку своєї історії, додаючи: сьогодні Україна Вільна!"

Серця наші сповняються болем, що й сьогодні нам приходиться ще тільки повторювати цей різдвяно-святочний привіт американських українців своїм єдинокровним братам в Україні. Разом з цим ми підносимо сьогодні до народженого Христа наші гарячі молитви словами колядки: Просим Тебе Царю, просим Тебе нині, верни волю, щастя-долю нашій Неньці Україні!

Христос Родився —
Славіте Його!"

Від Українського Конгресового Комітету передав привіт адв. Степан Ярема, від Українських Американських Ветеранів вітав Український Народ з Різдвом Христовим Володимир Бакад, від Ліги Української Молоді Північної Америки Василь Полевчак, як теж представники інших американсько-українських організацій і товариств.

Українські Різдвяні Радіопересилання в Ню Йорку та інших містах

З нагоди українських Різдвяних Свят поодинокі радіостанції в Ню Йорку та інших містах передаватимуть українські радіопрограми, крім звичайних радіогодин, керованих українцями. Хор „Думка" з Ню Йорку повідомляє, що місцева міська радіовисильня WNYC передаватиме на хвилі 830 концерт цього хору в суботу, 5-го січня, від год. 4 до 5 вечора. В програмі концерту колядки та пісні. Крім того, в цій же програмі виступить оперовий співак-баритон Осип Стецура та піяніст Роман Стецура. Відповідні українські радіопрограми відбудуться теж в багатьох інших містах Америки і Канади. Радіостанції в Дікінзон, Бісмарк та Мінот в Н. Дакоті і в Сідні, Монтана, передаватимуть в днях 6-го січня від год. 5-6 ввечорі та в днях 7, 8 і 9-го січня від год. 3 до 3.30 пополудні окремі авдиції „Святий Вечір в Україні", що їх зорганізували та якими керують о. Данило Савка і проф. Фридерик Сливинський з Белфілд, Н. Дакота.

Французький уряд дістав заяву довір'я

Париж. Уряд прем'єра Плевена переміг вчора загрозливу для нього кризу, діставши в Національній Асамблеї вимагану заяву довір'я в справі бюджету. Проте, перемога дуже слаба, бо заяву довір'я ухвалено більшістю тільки 7 голосів—254 голосів було за і 247 проти. В найближчому часі уряд буде виставлений на дальші проби і він навряд чи зможе вдержатися ще довший час.

СТРАЙК У СТАЛЕВАРНЯХ ВІДКЛАДЕНО НА 45 ДНІВ

Атлантик Ситі, Н. Дж., 3. січня. — У відповідь на заклик президента Трумана, щоб робітники в сталеварнях залишилися на своїх місцях, юнія сталеварних робітників погоджується дати урядові і підприємцям 45 днів часу для обговорення контракту та вирішення інших спірних справ. — Відповідна ухвала юнії буде проголошена на надзвичайній конвенції, яка починається в п'ятницю 4. січня при співучасти 2.400 делегатів. Після закінчення 45-денного терміну юнія матиме право оголосити страйк, якщо не буде досягнено порозуміння. Підготову до відкладення страйку виявив Филип Морей, голова юнії, в розмові з кореспондентами. Юнія вимагає підвишки платні по 18½ цента на годину, а крім того гарантії, що платня буде йти безперервно цілий рік.

Конференція з Черчилем — в суботу

Вашингтон. — Президент Труман висловив своє обурення з приводу поширених поголосок, наче б прем'єра Великобританії Винстона Черчиля чекає холодне прийняття у Вашингтоні. Навпаки, заявив Труман на пресовій конференції, уряд прийме британського прем'єра дуже радо і коли він приїде до столиці в суботу, то уряд обговорить з ним цілу низку справ, що стосуються спільної політики Злучених Держав і Британії. Точки, які має на увазі уряд Злучених Держав були уже оголошені, а тепер ще подано до прилюдного відома програму, яку везе з собою Черчил. Вона охоплює 12 точок і тому переговори займуть багато часу.

Генеральн. Прокурор готовий піти у відставку

Вашингтон. — Серед вирішальних кіл говорять відкрито, що генеральний прокурор Гаверд МекҐрет має незабаром залишити своє становище в кабінеті президента Трумана, — а президент не заперечив цього на пресовій конференції. На місце Мек Грета мав би прийти Джостин Миллер, колишній суддя в дистриктовім апеляційнім суді Злучених Держав у Вашингтоні. Президент заявив одначе, що В. Стюарт Сеймінгтон має бути звільнений з посади адміністратора Фінансової Корпорації Відбудови. Оці переміни — це наслідок слідства, веденого конґресовими комісіями над зловживанням урядовців. Верховні урядовці відповідають за поведінку підвладних і тому дехто з них мусить іти у відставку.

НА ЕКРАНІ ПОДІЙ

Ще не підписали перемир'я і ще триває війна в Кореї, але західні аліянти вже серйозно затривожені можливістю нового розвитку на Далекому Сході, що може наступити після перемир'я. Идеться про Індо-Китай, до „визволення" якого завершує підготовку червоний Китай. Аліянтська розвідка інформує, що впродовж останніх трьох місяців китайські комуністи завершили розбудову залізничої мережі, яка дозволить їм на швидке перекидування військових частин на півдні. Прокладено теж нові шляхи для автомобільного руху та перекинено на південь в безпосереднє віддалення від кордонів Індо-Китаю понад 250,000 готових до бою комуністичних військ. Побудовано низку нових аеродромів та перебудовано існуючі, пристосовуючи їх для вжитку турбо-літаків. Рівночасно сильно пожвавлюється комуністична пропаганда в Індо-Китаю та збільшування і підкріплювання комуно-партизанських сил. Положення погіршується ще визнаним французами фактом, що вони теперішніми своїми силами можуть тільки вдержати існуюче положення, але кожна інтервенції зсередини могла б швидко ці сили перемогти та перерішити долю країни. Це нове загрозливе положення буде одним з предметів недалеких нарад президента Трумана з британським прем'єром Черчилем. Сподіються, що обя ці керівники міжнародної політики встановлять форми спільної акції західних держав на випадок, якщо ця передбачувана загроза в Індо-Китаю мала здійснитися. Рівночасно повідомляється, що:

— Національно-китайський прем'єр Чіянґ Кай-ші знову потвердив свою готовість вислати національно-китайські війська до боротьби проти комуністів в Кореї, якщо б аліянтське командування на це погодилося.

— Прем'єр Черчил на кораблі „Квін Мері" в дорозі до Злучених Держав заявив, що він намагатиметься насамперед дістати американську згоду на реорганізацію „машинерії" Атлантійського Пакту для його справнішого діяння, та що його розмови у Вашинґтоні матимуть більше „інтимно-неформальний характер".

— Польща повідомила іранський уряд прем'єра Моссадеха, що вона готова купити в заміну за інші продукти 500,000 тонн іранської нафти. Після Чехословаччини, це вже друга комуністична країна, що намагається робити нафтовий інтерес з Іраном.

— Комуністична східно-німецька виборча комісія виявила свою готовість дозволити західно-німецькій комісії перевірити можливості вільних виборів в підсовєтській Східній Німеччині, але вона дальше противиться такій перевірці з боку Об'єднаних Націй.

СОВЄТИ ПРОПОНУЮТЬ ІНТЕРВЕНЦІЮ РАДИ БЕЗПЕКИ В ПЕРЕГОВОРАХ В КОРЕЇ

Париж. Совєтський представник в Генеральній Асамблеї Об'єднаних Націй, міністер закордонних справ Андрей Вишинський, запропонував вчора в Політичному Комітеті, щоб Генеральна Асамблея звернулася до Ради Безпеки та рекомендувала їй окремі наради в справі міжнародного політичного відпруження, ставляючи на перше місце в порядку нарад „заходи для допомоги довести до успішного завершення переговорів, які відбуваються в Кореї в справі припинення воєнних діянь". Вишинський в своїй майже тригодинній промові в цій справі обвинувачував рівночасно Злучені Держави, що вони перевозять національно-китайські війська з Формози до Сіяму і в Північну Бурму, приготовляючись до „нападу" на Китай. В аліянтських колах негайно звернули увагу, що пропозиція Вишинського має на меті перенести ці переговори до Ради Безпеки, де Совєти мають право спротиву, а обвинувачення відносно перевозу національно-китайських військ вважається недвозначним заповідженням нової комуністичної аґресії власне на Сіям, Бурму або Індо-Китай.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
В Джерзі Сіті і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ДУХ РІЗДВА

Минуло вже понад 1950 років від народження Божого Дитяти у Вифлеємі. Такий це довгий час, але виглядає, що і його замало, щоб людство навчилось по-божому жити. Так воно є, на жаль, навіть у християнських країнах і серед християнських народів. Так є навіть і в цій благословенній країні, в якій віра в Бога положена в основу правопорядку. Тому не диво, що з нагоди латинського Різдва було тут і цього року багато мови про конечну потребу глибшого зрозуміння того, в чому повинен проявлятись радісний, різдвяний дух та чому в цій країні добробуту і свободи не можна забувати про такі країни і народи, де нема ніякої свободи, зокрема й релігійної, та де панують нужда, сум і жах.

Дораджуючи святкувати Різдво по-християнськи, в церковних проповідях перед самим Різдвом засуджували „святкування" по бюрах, ресторанах і барах у сам Свят-Вечір (як це ввійшло вже у звичай) і прирівнювали цей звичай до поганства. Також пригадували, що подарунки, які завдають людям клопотів бодай який місяць до Різдва, є тільки додаток до свята. Повне розуміння цього звичаю виявляє тільки той, хто обдаровує також і найбідніших і найнещасливіших. Винятком можуть бути хіба діти, бо радість, якої вони зазнають на Різдво, залишається для них щасливим спогадом на все життя, як і уся містерія народження Богочоловіка, з колядами, різдвяними звичаями і т. п.

Нема Різдва у того, хто не має глибокої віри в Христа. Нема Різдва і тоді, коли ми не звертаємось своїми молитвами і добрими ділами до Бога, коли нема в нас віри в Його правду і перемогу. Коли цього нема, не поможуть нам мільйонові армії, ні навіть атомові бомби, Тільки така сила, яку освічує Вифлеємська ясна зірка, може спалити криваву зірку, червоним світлом якої облятий Кремль. Цю правду, яку Різдво Христове нам пригадує, ми самі мусимо собі засвоїти, якщо хочемо християнської перемоги, а Церква створена на те, щоб допомогти нам цю правду пізнати.

Про ці речі говорять тепер не тільки по церквах, пишуть про це і в газетах. Видно, що є велика і конечна потреба про них говорити.

Серйозність сучасної доби, такої загрозливої теж і для християнства, заставила нюйорського кардинала Спелмана відмовитися від святочних відправ у своїй чудовій катедрі, а також і від святочних привітів та гостин, а вибратись до Кореї, щоб бути із вояками, які по-геройськи спиняють поширення царства Ірода. В геройстві тих вояків, в їхніх терпіннях та смерті за те, щоб перемогла справедливість у світі та щоб усі люди і на всій землі могли жити в щасті, мирі й свободі, кардинал Спелман добачує — справжнє розуміння Різдва. Гинуть ці вояки, говорить кардинал, у „варварській війні", борючись з „ворогом усього людства", а за перемогу високих ідеалів американської нації. Це послання кардинала Спелмана закінчується закликом до повороту до Бога, бо „іншого шляху для миру немає ні для кого включно з могутніми націями світу".

Коли з таким словом звертаються на Різдво до вільного, багатого й сильного американського народу та коли і йому нагадують, що в геройстві його синів проявляється справжній дух Різдва Христового, то що тоді прийшлося б сказати, як думати про наш нарід, що вже понад 30 років у постійній, геройській боротьбі за ті самі ідеї, за які бореться і гине американський вояк у Кореї. Та не тільки американський, бо навіть і там бореться і гине також і український вояк з вірою в перемогу Христової правди також і на українській землі.

СВІТЛО В ТЕМРЯВІ

Вступаючи в новий рік, насувається питання: чи ми справді живемо в „незвичайних", „переломових" часах, як це часто при всіх нагодах і без нагод заявляють всі, від державних мужів починаючи, а на звичайних громадянах кінчаючи? Чи довгий і гіркий досвід історії перемінив людську ментальність і чи атомова доба збільшила людську відповідальність?

На ці запити намагається відповісти відомий американський публіцист Дейвид Лоренс в новорічному „Ю. С. Нюз енд Ворлд Ріпорт" та приходить до висновку, що змінилися обставини, змінилася сцена, але люди і народи залишились такі самі, з усіми своїми пристрастями і конфліктами. Для ілюстрації цього твердження можна б навести багато прикладів:

Майже дві тисячі років — в р. 51 перед Христом — Цезар завойовував Галію, сьогоднішню Францію, в семилітній війні та бізуспішно намагався зробити наїзд теж на Британію. П'ятсот років тому, 1451-го, народився Колюмб, а інші европейські відкривці вже були почали пошукування за новими землями, що й започаткувало нову серію кривавих конфліктів за владу. Чотириста років тому, в р. 1551, еспанський король Карло I., основник Габсбурґської династії, почав останню із своїх воєн проти королів Франції, а ціла Европа, зокрема Німеччина, була в судорогах 30-літньої війни. І так можна називати тисячолітні, столітні чи навіть десятилітні періоди і завжди натрапляти на більші чи менші конфлікти між людьми і народами, на постійні війни і завоювання. Змінюються часи і обставини, приходять теж нові люди, але завжди залишається та сама людська природа і ті самі людські пристрасті.

В чому лежить корінь тих постійних конфліктів і невже ж вони мусять бути? Невже ж темрява тих конфліктів вічна?

Різдво Христове є без сумніву світлом в цій темряві. „Слава на висоті Богу і на землі мир людям доброї волі". Значить, конфлікти не є вічні і мир можливий, якщо буде добра воля між людьми. Лихо в тому, що цієї доброї волі ще немає, що люди ще не прийняли найвищої і найпростішої християнської філософії, хоча так часто на неї покликуються. Жити самому і дозволити іншим жити — це суть тої філософії, в якій не було б місця на панів і невольників, бо були б „тільки люди на землі".

Чорні хмари можливого конфлікту та нової руїни і смерти сьогодні більше, ніж будь-коли затемнили світ. Але й ясніше світло надії прорізує їх в нових часах, в обставинах фантастичних можливостей порозуміння між людьми на просторі цілої нашої планети. Теперішня стадія психологічної війни — це основна суть політики, головною метою якої є здобути людські душі для тої філософії, що голосить славу Богові на висоті та мир на землі для людей доброї волі. Остання війна буде та, в якій ця філософія переможе. Тоді не буде темряви нових конфліктів, тільки світло тривкого і справедливого миру для всіх.

Іван Кедрин.

УКРАЇНСЬКИЙ ПЕР ҐІНТ

Трагічно-романтичний герой чудової віршованої драми-епопеї найбільшого творця Скандинавії й одного з найбільших духовних творців всього людства — Генриха Ібзена — спонукав недавно одного з чільних сучасних українських діячів-мислителів переводити у прилюдному докладі порівняння між тією постаттю норвезьких фіордів та постатями чорної української землиці, — не літературними творами й їхніми героями, а живими людьми українського люду. Це було глибоке, оригінальне порівняння, яке заскакувало своєю несподіванкою і — здавалось би — парадоксальністю — бо які спільні риски може мати душа селянина, споконвіку прив'язаного до землі, як своєї кормительки, й душа моряцького люду у гірській країні, порепаній глибокими врівами океану?! Україна і Норвеґія — які інші, різні умовини природи, яка інша суспільна структура, яка інша політична й культурна історія народів, — ті найголовніші чинники, що складаються на творення духовости народу! Пер Ґінт — це ж філософ-проблематик, що все своє життя „перефілософовує", все своє життя зводить на ніщо й марнотратить, ганяючись за невхопними романтичними примарами, і в отой крутіж навпів хворих ідей втягає своїх найрідніших та загирює їх. Пер Ґінт — це ж найближчий духовий „свояк" життьового проблематика Гамлета, гістерика-мудреця, що шарпає нерви собі й усьому своєму оточенню вічними сумнівами. Є в літературі більше таких типів — і Фавст, що з розпуки над нез'ясованими в його неспокійній душі проблемами буття кидається в обійми Сатани, що обіцює забуття, — є і прототип філософуючих романтиків Дон Кіхот, що бореться з вітряками, як уявними ворогами, що заступають йому дорогу. Що спільне може мати дух країни Марка Вовчка й Шевченка з духом країн, що видали Ібзена, Шекспіра, Ґете чи Сервантеса, країн, що народили і великих філософів і великих романтиків та вміли поєднати ці два світи думання і відчування у неперевершних досі літературних типах?!

Але д-р Микола Шлемкевич не захоплюється порівняннями тільки тому, що їх можна гарно вбрати у ту оріґінальну поетичну форму, що прикметна його стилеві навіть у докладах на таку найповажнішу тему, як духовість українського народу. Чому ж український Пер Ґінт?! Або у виразнішій формі — чому Пер Ґінт може бути також український?! Названий вгорі український діяч-доповідач, що зважився на таке сміливе порівняння, кинув ім'я Пер Ґінта як символ. Ми підхоплюємо думку і її розвиваємо. І відповідаємо на поставлене питання: Бо норвезького Пер Ґінта й українського Гриця лучить та сама лір.-романтична нотка, бо оба вони кермуються настроями, а не розумом, бо між їхніми настроями і химерами дуже тоненька стінка, бо патос одного і другого це зміст їхнього життя, а не дискусійна форма, бо це патос людини, що має вічно голову у хмарах та забуває про землю, що по ній ступають ноги, наче не по цьому світі. Лірика, романтика, розгубленість, закоханість у сентиментальній пісні і в народніх переказах, повних фантазії і краси, але далекої від потреб будня, хаотичність, що може і принаджує своїм полетом, своїм розмахом, але й відштовхує відсутністю змислу для практики, для реалізму, для сірої і невдячної роботи на цьому сірому і невдячному поганому світі. Нема рівности, нема рівноваги, нема тієї вирівняности і того спокою, що характеристичні для світа антики.

Чи правильна така характеристика української духовости? Коли сентиментальний Гриць з популярної мелодрами має символізувати українську духовість, то, очевидно, краще вже вибирати Пер Ґінта з його широчінню, його нежиттьовим патосом, із котрого б'є таки життєрадість, з його ліризмом, що проте не є плаксивістю. Вже краще брати Пер Ґінта як пра-взір, бо сам Пер Ґінт, як і Гамлет і Фавст і Дон Кіхот — це проблема, це велика, складна особовість, що ген-ген переростає особовість героя української побутовщини. Але ж чи справді Пер Ґінт може символізувати українську духовість?! Адже він не символізує навіть норвезької духовости, що зображена тим самим Ібзеном у цілому ряді могутніх постатей, інших героїв інших його драм, сильних характерів, ризикантів, борців за принципи, чоловіків і жінок, що й гинуть, буває, розчавлені життьовими проблемами, що їх не в силі розв'язати, але борються за цю розв'язку. І Пер Ґінт це теж не тільки неґативна постать, як бич сатири національного поета, який не хоче, щоб його нарід був народом Пер Ґінтів. Ні, це ж постать і засуджувана і водночас ідеалізована і тому геніяльний Ґріґ підкреслив музикою до цієї поеми-драми чар її романтичної краси.

Ані норвезький, ані тим паче український нарід не складається із Пер Ґінтів. І мелодраматичні Гриці стають у нас вже радше музейними експонатами. В українському громадсько-політичному житті покутує ще настроєвість, це правда. В українській дійсності покутує ще захоплення фразою і закоханість в образах, що їх виплекала уява та піднесла інколи до висот канонів. Але чи це така вдача народу?! Чи може хиби одного-двох поколінь, які не всилі надолужити те, що затратилось і змарнувалось підчас сторіч неволі, коли не стало і рідної освіченої провідної верстви і загубилась політична думка і самі люди перестали знати, хто вони і чиї діти, і коли ввесь суспільницький поділ опростачився до поділу на дві верстви — хлопа і попа! Здається нам, що закоханість козацької доби широкими шараварами і шликами на шапках, як назверхніми познаками національности, безповоротно минулася. Здається нам, що коли ще ждуть український нарід й українську землю революції, то вони будуть випрані з отого театрально-романтичного патосу, притаманного деяким сторінкам революції 1917-21 рр. Це щонайменше дискусійне питання, чи вину за примітивізм, що ним грішило українське громадсько-політичне життя недавнього минулого, чи бодай деякі його сторінки, які ще нині пригнічують нас, чи вину за них несе вдача українського Пер Ґінта, чи просто брак численних освічених генерацій, що йшли б одна за одною, без перериву, без залишування дір і звужування освічених генерацій кількістю та якістю. Бо скільки ми їх виховали за останніх 300 років?! І відколи ми їх почали виховувати без упину? Чи українська вдача завинила, що наше й молоде покоління відірвалось від реалізму, чи може тому, що така була українська реальна дійсність, — вона відбилась на нашій вдачі?! Бож духовість народу — це сума впливів. Впливи змінюються і духовість зміняється. Чи можна твердити, що між Карпатами і Кавказом живуть нині люди з тією самою духовою структурою, що тому 300 років?! Мабуть таки ні. Твердіші, свідоміші, практичніші і хитріші. Є і Пер Ґінти, є і Гриці, але менше їх. Коли б їх цілком не стало, було б зле, бо що варта людина і що вартий нарід без дрібки нахилу до романтики?! Але якщо навіть Пер Ґінт був колись символом української духовости, то ним уже не є.

В. Качмар.

ДИНАМІЧНА СИЛА НАЦІОНАЛІЗМУ

1. грудня ц. р. на міжнародньому форумі молоді часопис „Дейлі Мірор", що появляється у 4 мільйоновому накладі в Ню Йорку, б. президент ЗДА Г. Гувер, республіканець, сказав між іншими: „Націоналізм поневолених Совєтами націй поза залізною заслоною — це чинник, що єдиний кінець-кінцем врятує їх від комуністичної тиранії Кремлю. Націоналізм — це могутня і поступова сила". Ці слова кол. президента ЗДА іменно під сучасну пору політичного напруження між Заходом і Сходом, мають неабияке питоме значення і політично-ідеологічну вагу. Бо світ неначе погруз у намулі кризи моралі. У політиці запанувала засада, що не сила в правді, а навпаки, правда в силі. Атлантійська Хартія у моральному значенні застрягла на мілині. Її великі та шляхетні принципи розміняно на дрібняки. Адже ж істотні проблеми Атлантійської Хартії, як: право на волю і самовизначення усіх народів у своїх незалежних, етнографічних державах! Хартія чітко з'ясовує ставлення Заходу до будь-якого тоталітаризму, рабства праці, проти насилля над совістю людини, та її свободи віри. А на ділі? Це факт, що іменно Черчіль і Рузвельт, створивши в Ялті основні фундаменти Атлантійської Хартії, бо віддали червоному демонові злоби й нищення — Москві на поталу більше народів, ніж їх визволено з гітлерівської неволі, спричинили сучасну моральну кризу в світі!

Примінено засаду — в політиці, — що торгувати можна й з канібалем, — а це мститься дошкульно не на канібалові — Москві, а на Заході, Вже по першій світовій війні проторговано свободу України, Грузії, Білорусії, Дону, Туркестану. Після другої світової війни знову ж проторговано: Польщу, Сербію, Хорватію, Словенію, Альбанію, Болгарію, Румунію, Мадярщину, Чехію, Словаччину, Прибалтику та азійські народи. У першому випадку посміх над кличами президента Вільзона, а в другому глум з принципів Атлантійської Хартії Це справді неабиякий глум. Одначе глум не тільки у відношенні до поневолених. Адже ж отой Захід безкритично вірив, що комуністична Москва еволюціонує в бік західньої демократії. А втім, ота Москва за допомогою п'ятих колон порушує не віднині суверенність кожної вільної ще країни, в тому й ЗДА та Англії! А захід мовчить! Адже ж отой канібал приймає участь в О. Н.! Хіба ми українці можемо дивуватись що досі на форумі О. Н. не пролунав вільний голос протесту навіть проти трагічного нищення Української Церкви? Адже це несамовитий парадокс що отой п'ятиколонний московський черваk точить організм Заходу знутра, хоче убити демократію тих країн їхніми таки руками, бо ж на Заході існують компартії легально, хоч це відомо, що вони є аґентурою Москви. Отакі то наслідки миру на насиллі! Дня 10 лютого 1947 р. у годинниковій залі Парижу підписано мировий договір між аліянтами й т. зв. б. сателітами Німеччини. Це був день жалоби. Чому? Бо всі сиґнатарі — б. сателіти Німеччини гнітуче відчували меч Атилі — Сталіна над Европою. Тому то італійські старшини скидали з своїх грудей військові відзначення, що їх одержали від аліянтів у війні з Німеччиною. Значить мировий договір став днем жалоби, а не радости, бо він був очевидячки несправедливий.

Це помітили незабаром ті ж самі державні мужі Заходу. Черчіль виголосив промову у Фультон, ЗДА в якій сказав: „Від Кеніґсберґу до Трієсту повиснула залізна заслона. Що поза нею на сході діється — ніхто не знає. Одне певне, що там кується зброя, щоб поневолити решту вільного світа". А вже 12 березня 1947 р., през. Труман проголошує свою доктрину в обороні свободи народів. Дослівно він сказав: „Я гадаю, що ми мусимо помагати народам влаштувати свою долю згідно з їхнім способом життя". Це відноситься тоді до Туреччини й Греції. Рік пізніше 17. III. 1948 р., през. Труман знову станув у Конґресі й сказав: „Я прийшов сюди, щоб представити вам грізний стан у Европі, який порушує безпеку ЗДА. Мусимо прийняти певні рішення". Ці рішення це Північно-Атлантійський Пакт!

Идеться про остаточну розправу за бути — чи не бути світові. Один проти одного стоять Москва — символ насилля і брехні, та Захід символ християнської правди та правопорядку. У причиновому зв'язку того аспекту треба шукати теж причин намагання Труманом ген. Кларка амбасадором при Апостольській Столиці. Ген.

(Закінчення на стор. 7.)

М. М.

ЧОТИРИ РІЗДВА

3)

Маринка навіть не знала, чи тішитись цими дарунками, бо відразу відчула, що на неї накладаються певні обов'язки і відповідальність, а тут ще Горпина досить голосно і виразно „бурмотіла" коло печі, що в таке свято якийсь нехрищений „кіресць" наніс такої „погані" до хати. Не знала, що робити і що казати, коли на дворі почулися дзвінки, двері з сіней відчинились і в пекарню з густими хвилями білого морозного повітря ввірвався молодий, веселий дядько Степан. Ще був окуваний всіма кожухами і бараницями, ще смушкова шапка, натиснена на саме чоло, була вся вкрита інеєм і майже примерзла до густих брів, а чорні „запорозькі" вуса всі оледеніли і стирчали, як у моржа, але очі сміялись, і стільки в них було тепла, ласки, що Маринка вже знала, що всім її турботам і печалям кінець. Тепер була вже певна, що й ведмедик буде добре нагодований, і всі горішки будуть позолочені і почеплені на ту велику-велику, холодну, колючу ялинку, і колядувати буде з ким (бо вона знала що її молодий дядько добрий музика та керував в далекому Владивостоці симфонічною оркестрою, хоч не уявляла, що таке „симфонія"), себто вона буде мати справжнє українське Різдво і тут, на „Сибіру", в цьому Ведмежому. І вона не помилилася, бо з допомогою веселого дядька і люблячої мами її перше „сибірське" Різдво було таке гарне, таке багате враженнями і переживаннями, що залишилось в пам'яті на все життя, як і той врочистий Святий Вечір у хрищеної мами-Ганнусі на Україні. Жвавий дядько і дбайлива мама швиденько прикрасили ялинку червоними яблуками, свічками та Маринчиними золотими горішками, а дядько ще й зорю зліпив і, зробивши з стола і стільців „піраміду" почепив її на самий вершечок, а під ялинку, сміючись поставив кошик, вистелений старим кожушком, де згорнувшись спав ведмедик. Знову в їдальні на столі були кутя і узвар, і щупак, і яблука з горіхами, і калачі з свічкою, і знов хвиля спокою і радости охопили мале єство Маринки і, стиснувши дядькову руку, вона дзвінко заспівала: „Небо і земля нині торжествують!". А на небі догорав червоний захід, обіцяючи ще більший мороз і вітер, на сході ж небо вже було синє і там мерехтіли перші зірки, такі великі і блискучі тут в морозні ночі, та щоб це побачити треба було вийти з хати, бо шибки так знову замерзли, що вже нічого не було видно. Впевнившись, що зорі вже є на небі, Маринка радісно вбігла до хати, де застала свого суворого батька, який розповідав, мамі і дядькові, що в селі майже голод, багато переселенців недоїдають, а дехто й голодує, і що він запросив дітей найбідніших і найближчих сусідів (тих, що мали сяке-таке взуття одежу) до себе на святу вечерю. І сумно було Маринці, жаль голодних, і тішилаєь вона, що зараз прийдуть до них діти. Скоро в пекарню стали прибувати малі гості, довго несміливо топтались коло дверей, обтрушуючись і обмітаючи з чобіт і повстянників сніг і з-під лоба поглядаючи на Маринцю, яка вже ластівкою звивалась коло них, запрошуючи в їдальню. Параска привела Оришку, а на руках принесла Марійку, Гаврилко привів Семенка, Катря Максима і Улянка прийшла з Марком. Коли ця громадка ввійшла до їдальні і тихими голосами поздоровила з Святим Вечором, то раптом маленька Марійка сплеснула в долоні і скрикнула:: „Парасю, де це ми на небі, чи в самім раю?" Маринку здивував такий запит, хотіла щось казати, але побачила, як її добра мама крадькома обтирає хустинкою сльози, дивлячись на цих худеньких, блідих, бідно зодягнених дітей, і промовчала. Дядько Степан почав питати, чи хто з дітей знає співати „Рождество Твоє", та довідавшись, що всі старшенькі діти співають, „дав тон", і їдальна наповнилася співом гарних чистих дитячих голосів. Виявилось, що у Параски і Катрі прекрасні сопрано, а в Улянки з Марком альти, сильні, оксамитні. Після співу діти трохи сміливіші стали і нарешті вдалося посадити їх за стіл. Ще довго потім старші згадували і хвалили, як ці бідні селянські діти гарно заховувались, поважно, потрошку (хоч і голодні) всього їли, ні накришили, ні розлили, кланялись і дякували, ніби в „найблагородніших" школах їх цього вчили. Коли вже кінчили вечеряти, то батько почав свою улюблену коляду: „Ой, видить Бог, видить Творець, що мир погибає", дівчатка гарно підхопили „возвістили в Назареті" і колядки дзвеніли одна за другою, одна від другої краща, бо діти були з різних кінців України: з Київщини, Полтавщини, Херсонщини, Поділля, і кожне хотіло проспівати свою улюблену коляду. Дядько Степан з цікавістю слухав, підспівував та нашвидку записував нові для нього колядки, як „В городі Єрусалимі це диво стало", „Ой, дивне народження Божого Сина" та „Темної ночі, при ясній зорі, з небес летючи, Христа славлючи". Далі дядько Степан, з дозволу батька Маринки, потішив сьогодні бідних дітей ще й ялинкою, засвітив всі свічки на ялинці та почав різні гри з дітьми, жартував з ними, смішив, боровся, тікав від них, аж довгі поли сурдуту розвіялись за ним, а діти реготали, гналися, хапали за поли, намагалися повалити, перемогти. Трусилася підлога, гойдалися червоні яблука й золоті горіхи, рябеньке кошеня вже звабилось досягати спідні лапками і собі гратися, і навіть ведмедик в кошикові відкривав свої малі круглі блискучі очка і пильно дивився на все, що діялось, таке дивне і незрозуміле, незвичайне. Може б діти ще довго гралися, та вже батьки стали приходити, щоб забрати їх додому і лягати спати, бо в 12-й годині треба буде до церкви вставати. Маринка обов'язково хотіла теж піти до церкви, але їй заборонили, бо мороз ще лютіший став, навіть витривалі круки і ворони падали замерзлі з дерев, а на небі стояв північний сполох, осяюючи дивним світлом пів-неба і зменшуючи діямантовий блиск зірок. Стомлена впала на ліжечко Маринка, очі злипалися, але тривожна думка: „а чи найде її в цім Ведмежім Св. Отець Миколай і чи покладе під подушку дарунок?" так непокоїла її, що примусила її знову встати, щиро „на колінах" помолитися Святому, а тоді вже заспокоєна заснула. Прокинулася від звуку великого дзвона та скрипу чобіт по снігу, що в морозній тиші далеко розносився, і перше всього підсунула руку під подушку, а там лежало щось велике й тверде. Скоро схопилася, і при світлі лямпадки стала розгортати та розглядати дарунок, силкуючися прочитати напис, нарешті — о, радість! — прочитала: „КАЗКИ", Б. Грінченко.

(Продовження буде)

Дам'ян Горняткевич.

АПОСТОЛ ЛЮБОВИ

На декілька літ перед другою світовою війною львівська радійовисильня передавала завжди з нагоди українських свят Різдва й Великодня Богослуження з Успенської церкви у Львові. Співав тоді один із найкращих львівських хорів, а проповідь виголошував спеціяльно для радіо сам Митрополит Андрей. Яке велике враження робили оці Богослуження, а зокрема глибокі своїм змістом слова патріярха нашої Церкви на українців, що жили по глухих закутинах, а то й поза межами Галицької землі! Пам'ятаю такий випадок. Химерна доля кинула мене враз із моєю родиною до Сідльця, цілком спольщеної столиці нашого многострадального Підляшшя. Саме напередодні свят зустрінув я на вулиці дві бідні жінки з Яворівщини, які вибралися аж у току далеку дорогу, щоб продавати дерев'яні вироби. У розмові з ними згадав я теж про свята й спитався їх, чи вони не схотіли би прийти в перший день Різдва послухати в радіо Богослуження зі Львова, а перш усього проповіді Митрополита. Вони радо прийняли мою пропозицію й в означений час прийшли. Залунав звучний голос о. Горчинського, відповідав йому прегарний хор. В святочному настрої слухали ми всі, особливо наші яворівські гості — різдвяної відправи. Далі євангеліє, а за ним почули ми низький голос Митрополита. Обидві жінки в плач, а й нам приявним стали сльози в очах...

І саме сьогодні, коли ми почуваємося неначе мандрівники серед снігової заметілі, що в темряві шукають за промінчиком світла, коли тужливо оглядаємося за великими людьми, які своїм світлим приміром були б для нас провідниками, поривали б нас за собою, — чомусь думка лине на святоюрську гору до Львова, пригадуються ті щасливі часи, коли на владичому престолі княжив Він, справжній апостол любови. Коли до нього йшли всі: католики й православні, дорослі й діти, заможні й бідаки, а він мав для кожного добре батьківське слово. Про такі відвідини розказував чи не найкраще Василь Стефаник: „Я кілька разів приїду до Львова, то наперед іду до Митрополита Шептицького. Мені нагадуються ті часи, коли ще моя мама брала мене за руку й провадила на приходство. Я так добре чуюся, коли виджу перед собою таку велику, білу голову, що журиться не тільки за якусь частину, але за цілий нарід. Бо не знаєте, як тяжко бути свідомим, що довкола вас уже нікогісенько нема, хто думав би за вас, на чиї плечі звалювалися б тягарі". Так, він справді перебрав на себе в найтрагічніших роках нашої історії важкий тягар, але прийняв його не з якогось життєвого примусу, лише з чистої любови до свого поневоленого народу!

І в цю святкову тишину Різдвяної ночі відчуваємо тепер ще болючіше, що Митрополит не заговорить до нас ужі ніколи й що проминуть довгі літа, поки український народ діждеться і другого такого Велетня Духа. Та не попадаймо ні в сум, ані в зневіру. Митрополит Андрей залишив по собі таку пребагату духову спадщину, що хоч він сам „плотю уснув", то з прикладу цілого його життя, з його діл можемо черпати незнищиму силу, якою будемо кріпитися у найтяжчих досвідах нашої долі

В тиші Христового Різдва пригадаймо собі його заповіти.

Рік 1899. В єпископській палаті в Станиславові писав перше своє пастирське послання молодий владика Андрей. Тільки як місіонер він задумував працювати для улюбленого народу, тому всіми силами боронився перед мітрою, але на виразний приказ Риму мусів уступити. І хоч були групи осіб, що ще не довіряли йому, сумнівалися в найшляхетніші його пориви, він не зражувався нічим, ясно й виразно визначивши свій шлях. Уже в першому своєму посланні він твердо заявив: „Від цієї хвилі я з приказу Христа маю бути не лише Вашим братом, але Вашим пастирем, Вашим батьком; маю вже тільки для Вас жити, для Вас із цілого серця й з цілої душі працювати, для Вас усе присвятити, за Вас, як буде треба, життя своє покласти". І хоч у Станиславові він перебув на владичому престолі ледве один рік, то вже за такий короткий час зумів з'єднати собі всіх. Перед інтронізацією на митрополичому престолі він попрощався з своїми вірними в станиславівській катедрі й під час проповіді заплакав, нарід відповів на сльози — слізми... Слідуючу проповідь виголосив того ж самого дня у Львові, вже в архикатедральному храмі св. Юрія. Тоді заявив новим вірним, що приносить їм свою любов і бажає щиро працею та жертвенністю заслужити собі на любов цілого українського народу. Діялося це рівно 51 рік тому.

Рік 1917. З російської тюрми вертався Митрополит Андрей. Виїхав зі Львова царським в'язнем, вертався як справжній тріюмфатор. На довжелезному шляху від Києва — через Стокгольм, Відень, Гмінд, Краків аж до княжого Львова зустрічали його горіючі любов'ю серця, а далі сльози радости й безліч квітів. Вітали його сердечними промовами свої й чужі, зазначуючи на кожному місці його безприкладну жертвенність. Вже після таких промов у неодного на його місці могло би розвинутися почування самопевности, а бодай трохи егоїстична радість з осягненого тріюмфу. Зовсім інакше переживав оцю хвилю своєї перемоги він! Коли після знову на проповідальницю і промовив до своїх вірних, ні трьох років заслання вийшов одної нотки гордости не було в його словах, тільки предивна покора. Він говорив тоді: „Коли в довгі місяці самоти приходила мені думка, що може Бог дасть мені ще до Вас промовляти, я постановив, що скористаю з першої нагоди, щоб Вас усіх разом і кожного зокрема перепросити за все, чим я провинився супроти Вас. То ж так хочу зробити сьогодні Перепрошую Вас щиро й покірно за все, що могло бути занедбанням обов'язку, браком праці, енергії, чи рішучости, за все, що могло бути злим приміром, або недостачею пастирської любови, або пастирської ревности. Христа ради простіть!" Так говорив оцей що не змарнував ні одної хвилини, ні одної нагоди, щоби служити Богові й рідному українському народові!

Рік 1944. Большевицькі посіпаки паралізують усю душпастирську працю старенького Митрополита. З його палати забрали вже навіть циклостиль для друкування послань, Митрополит диктує свої розпорядки, постанови й думки кільканадцятьом приявним священикам, що під загрозою найстрашніших репресій приходили до палати, списували його слова й згодом відчитували своїм вірним. В таку жахливу хвилю Він шукав зв'язків із Римом і прохав при домомозі інших людей, щоб папа „зволив апостольським і батьківським благословенням призначити мене й вислати на мученичу смерть за віру й єдність Церкви. Церква на тому нічого не втратить, а може тільки скористати. Як духовий пастир мого бідного народу, що так багато страждає, чи ж не маю права вмерти за його спасення?" Це був його останній заповіт, який здійснився дня першого листопада...

Живемо у виключно важкі часи: довкруги бачимо занепад духових вартостей, обезцінювання всього, що добре, велике, святе. В такі хвилини смутку, журби, а навіть зневіри наша думка лине в іншу сферу, шукає у віддалі часу людей великого чину, людей — що присвятили все, що мали найкращого, — на службу великій Ідеї. Саме тому плекаємо культ Шевченка, не тільки великого поета України, але перш усього мученика за її волю. Слушно сказав один із промовців на Шевченківському святі, що ми повинні жити так, як жив великий Тарас: докраю втомитися життям для України, все присвятити нашій Батьківщині й з тугою зідхати лише до домовини, яка принесе нам визволення, остаточний відпочинок. Було в житті Шевченка якийсь зловіщий фатум, діяла нищівна сила, якій він зумів з цілою силою своєї волі протиставитися. Поруч культу Шевченка зростає в останні роки культ для другого світоча України, для Митрополита Андрея. Він не був переслідуваний судьбою, як Шевченко, доля була виїмково ласкава для нього, дала йому все: найкращі фізичні й духові прикмети й так щедро обдарований, він міг безтурботно в найбільшому щасті перейти крізь життя. Але наш Митрополит від усіх цих благ беззастережно відмовився, усе присвятив на службу Богові й нашій безталанній Україні.

За свою глибоку віру, за свій многострадальний нарід терпів і помер мученичою смертю цей Апостол любови. В наших Різдвяних молитвах щирим, вдячним серцем згадаймо також його!

„...А НА ЗЕМЛІ МИР" — БОДАЙ ХВИЛЕВО

Американські вояки на фронті в Кореї, користаючи з хвилевої передишки в боях, приготовляються до відсвяткування Різдва та в надії, що все таки прийде колись мир на землі, прикрашують різдвяну ялинку. На фото від ліва: стрілець Артур Аплекіст з Шікаґо, капраль Силвестер Сабон з Клівленду, стрілець Казимир Русіник з Шікаґо та капраль Донелд Райси з Лос Енджеліс.

НА КОРЕЙСЬКОМУ ФРОНТІ БАГАТО УКРАЇНЦІВ

В рядах аліянтських військ, що на далекому корейському фронті захищають вільний світ від большевицької навали, бореться в американських уніформах чимало українців. Нижче передруковуємо листа від капраля Американської Армії Романа Беднарського до свого друга Степана Мазурака у Филаделфії.

Дорогий Друже!

Тут на корейському фронті не тільки я сам українець, а є нас досить багато розкинених по різних частинах і частенько ніхто не знає про це, що під мундиром б'ється щире українське серце. Нерідко навіть і забувають про нас, і не думають про це, що лист від наших організацій чи осіб є тут велика радість. А хочеться не раз почути, що діється, там де спокійно живуть собі люди, та й поділитись тим, що діється тут. Маючи хвилину вільного часу в окопі, пишу цей коротенький опис одного з боїв, добре бороненої позиції. Це не вигадка, але правдива подія, яка відбулась тут і які бувають часто.

Чудовий корейський вечір, які рідко трапляються тут у цій країні. Наша сотня саме вернулася з відпочинку та зайняла становища на горі 106.

Чи вдасться видержати контратаки, які ворог готує проти нас? — Такі питання ходили поміж вояцтвом. Розвідка донесла, що ворог скріпив свої залоги до сили одного полку на цьому відтинку. Ще за дня пороблені усі можливі заходи щодо оборони. На віддалі засягу скорострільного вогню позакладано „бубітрон", це невидимі дроти, получені зі світляними та вибуховими матеріялами. Усі прогалини та яри, яких не можна крити скорострільним вогнем, дуже точно криють міномети, та інша тяжка зброя. Не тільки спереду але і довкруги, дула різнородної зброї криють терен. Доходить година 2-га ночі. Так само як я так і всі нетерпеливо поглядають на годинники, знаючи з досвіду, коли ворог починає. — Нагло блиснуло світло, від вибуху міни. Ми вже знаємо, це якийсь ворожий вояк наступив на „бубітрон". Для нього це втрата життя, а для нас це знак, що ворог наближається і бій неминучий. Нетерпляче чекаємо секунду за секундою, відкрити загальний нищівний вогонь по ворогові.

Раптом блиснула червона ракета, а за нею багато, багато інших. Світло ракет розпорошує темряву ночі і стає ясно немов удень, а рівночасно, посипався град куль різнородної зброї по ворогові, який в світлі ракет, так як на екрані стає прекрасною ціллю для нашої зброї. З зойками і криком ворог відступає, однак попадає в заздалегідь приготовану засідку, де дорешти його викінчують. По якомусь часі все затихає, а ми з надією на полегшу кілька або кільканадцять ночей, легше віддихаємо, знаючи, що по таких втратах ворог не скоро очуняє, а може взагалі перестане загощувати до нас ночами. — Кожний почував себе щасливим, що вийшов живим із останнього бою, та кожний був гордий з того, що власне він стає віч-на-віч в боротьбі проти ворога, який стає загрозою для усього людства нашої землі.

Корея дня 3. XI. 1951.

Капраль Роман Беднарський

СВЯТ-ВЕЧІРНЯ РАДІОПРОГРАМА В НЮ ЙОРКУ

Українська Радіопрограма Станції WHOM в Ню Йорку на хвилі 1480, що нею керує п. Петро Мельник, влаштовує в Свят-Вечір, тобто в неділю 6 січня 1952, від год. 6 до 7:30 ввечорі спеціяльну Свят-Вечірню авдицію. Всі півтори години цеї авдиції матимуть Різдвяний зміст і характер: не буде ні одної реклями, ні одного комерційного оголошення чи побажання. В програмі будуть, між іншим, виступи хору (коляди), деклямації, різдвяні спогади з минулого УСС, дитяча різдвяна авдиція. Дві фортепіянові прелюдії Ревуцького відіграє п-ні Ф. Сагайдачна.

ЗАПОРІЗЬКИЙ ДУБ

Поблизу міста Запоріжжя, в селі Верхня Хортиця, — подає „Літературная газета" ч. 138, — з непам'ятних часів росте т. зв. „Запорізький дуб". Пому 600-700 літ. Не дивлячись на свій давній вік, дуб подавньому в розцвіті сил і вражає могутністю і красою.

Довжина обводу пня цього дуба 6,32 м., в корені розрослися в боки більше ніж на 100 м. До цього часу ходить леґенда про те, що Богдан Хмельницький, формуючи тут свої полки та висилаючи їх в бій, говорив: „Будьте в бою такими кріпкими, як той дуб".

Московська газета жалкує, що це дерево залишається „без належного догляду" та рекомендує поцікавитися ним, як екземпляром для „можливого вирощування дубів в смузі засушливого степу".

ВІДГУКИ ДНЯ

ЧОТИРИ КОЛЯДНИКИ

Прийшли до мене колядники, стали під вікном і заколядували: „Нова радість стала", „Видить Бог, видить Творець", „Небо і земля", а врешті коляду всіх коляд — „Бог предвічний".

Слухав я, милувався, згадував, порівнював і мріяв.

Після коляд один колядник приблизився до самої шибки вікна і „вінчував":

„В вифлеємськім граді, в прекрасній параді, пастушки грають, ягнята брикають, тріє царі йдуть со дари, на коліна припадають, Господа прославляють, Христос ся раждає!"

— Славіте його!

І прошу колядників у хату.

Хоч снігу нема, обтрушують його з чобіт перед порогом, бо так звичай велить, і входять.

Два хлопчики і дві дівчинки.

Глянув я на них — якісь ніби знайомі обличчя. Десь ніби вже бачив їх і з кожним балакав...:

Перший хлопчик, найбільший між ними, русявий з блакитними, замріяними очима, сумовитий усміх блукає по обличчю, як осіннє сонце по долині.

— Як тебе звуть, хлопчику?
— Спомин.

Спомин...

Село під срібнобілим пухом, неначе всі янголи злетілися над хатками і пір'я з крил натрусили. Хати, загорнені в загати, веселими очима блискають, а вгорі темносинє шатро неба і зір а зір, то срібних, то золотих. А всі всміхаються, і немає між ними ніодної незасвіченої. І тиша така святочна, така достойна, така повна, як ніколи в році.

Велика Ніч.

В таку ніч в моїй рідній землі щороку родився вдруге Ісус Христос. Направду родився.

В хаті спів дзвінкої, золотої пшениці в куті, пахучого сіна під обрусом на столі, шепітливої соломи на долівці. Це все на пам'ятку стайні, в якій зійшов на землю втілений Бог.

Де-не-де ялинка — радість у природі. Не наш звичай, але прийшов до нас, бо гарний.

Ціла родина за столом при святій вечері. Чи тільки родина? Ось порожня тарілка і свічечка при ній. Це для чистих душ тих, що впали за рідний край...

Дванадцять страв, як дванадцять апостолів. І обов'язково кутя, що пам'ятає ще сиву давнину.

І коли кутя летить на стелю — зривається білою голубкою коляда:

„Бог предвічний народився"...

Вступається тоді святочна тиша і ціле село гуде як великий орган...

— — — — — —

— А ти хто така, дівчинко?

Подивилася на мене твердими сірими очима.

— Я, Дійсність!

Там — у Старому Краю, де наших предків світ — може й не блимає свічечка. А як і блимає, то затулена дрижачою рукою, або вояцькою полою. Може й не зривається голубкою коляда, а як і зірветься, то не вилітає крізь вікно, не лучиться над селом, а далі над рідним краєм у велике стадо — як колись.

А по далеких чужих краях хоч і злітає, то довго мусить шукати стада, бо чужі краї вже давно відсвяткували на свій спосіб Різдво Христове.

Для чужих людей сьогодні — будень.

Чи не призадуматись над зміною реченця великої хвилини?!.

— — — — — —

— А ти, як звешся хлопчику?

— Я, Сумнів.

Вимовив своє ім'я крізь затиснені уста і блиснув чорними очима.

Сумнів... Чи довго ще в чужих далеких краях удержиться наша душа, чи довго ще лунатиме наша коляда, чи довго ще наша кутя не відступатиме місця індикові?..

Хоч запевняємо себе, що любимо традицію — це тільки принагідна деклямація. Традиція випливає з гордости, з пошани до себе самих і до предків наших.

Чи справді є в нас гордість і пошана?!.

— — — — — —

— А хто ж ти, дівчинко?

— Я, Надія.

Волошками очі, зірницею усміх.

— Ходи сюди, маленька. Без тебе моя хата не була б сьогодні хатою. Сідай з нами за стіл, нехай тебе Бог благословить... І ви сідайте, бо кожного з вас треба... І заколядуйте! Тільки, щоб ваші голоси не заглушували оцеї малої колядниочки, а то за вікном ледве її чути було!..

...„Зійшли із неба дар превеликий,
Щоб тя славили во вічні віки"...

Галактіон Чіпка

КОЛЯДА І Н.Ф. СПІВРОБІТНИКІВ ГОЛ. КАНЦ. УНС І „СВОБОДИ"

Як кожного року, так і тепер, співробітники в Головній Канцелярії Українського Народного Союзу та в Редакції, Адміністрації і Друкарні „Свободи", з нагоди Різдв'яних Свят і Нового Року зложили свої пожертви на коляду та свій національний даток до Народного Фонду Українського Конґресового Кмітету. Коляду і національний даток вже на 1952 р. зложили:

	Коляда	Н.Ф.		Коляда	Н.Ф.
Д. Галичин	$ 15	$ 50	М. Твердовський	$ 5	$ 10
Р. Слободян	15	50	С. Федів	5	10
Л. Мишуга	15	50	В. Кушнір	3	10
Г. Герман	15	50	Люба Лапичак	3	10
А. Драган	10	25	Неонїля Мерена	3	10
С. Гладкий	5	25	Надія Онишкевич	3	10
Д. Слободян	5	25	В. Сохан	3	10
Я. Кулиннч	10	10	Марія Стецюк	3	10
Меланія Міляновнч	5	15	Ярослава Левицька	2	10
С. Шумейко	10	10	Ірина Павлюк	3	10
Посифина Гібонс	5	10	Марія Думанська	2	10
Т. Гіль	5	10	Т. Литвинюк	1	10
І. Кинш	5	10	С. Демидчук	5	5
І. Козак	5	10	С. Шимон	5	5
Д. Кравець	5	10	П. Одарченко	2	5
С. Курляк	5	10	Ірина Лапичак	3	--
В. Назаревич	5	10	Катерина Маґура	3	--
Е. Парницький	5	10	Уляна Явна	3	--
П. Постолюк	5	10	М. Кусий	1	1
Стела Раси	2	10			

Никон Немирон

НА РІЗДВО У КИЄВІ В 1942 Р.

(Спогади).

У Свято-Андріївський вечір у Києві в 1941 р. заарештувало німецьке ґестапо членів редакції „Українського Слова", а саме головного редактора карпатського українця Івана Рогача, галичан Петра Олійника і Ярослава Чемеринського (Орцяна) та декого з киян, але останніх по кількох днях випущено на волю. Рогач, Олійник і Чемеринський вийшли на волю в навечір'я латинських різдвяних свят 24. грудня 1941 р. Саме увечорі, коли я вертався з праці у Відділі Культури й Освіти Київської Міської Управи, зустрів їх (поверталися з тюрми, перед домом Морозова (на розі Каравайської вулиці напроти університетського парку), де вони мешкали перед своїм арештом. Їм наказали щоденно приходити в ґештапо, доки їх не вивезуть до Берліна, бо з огляду на їхню власну безпеку вони не можуть залишитися в Києві, адже — „проти них за їх вчинки є все населення Києва". Очевидно, це була німецька видумка, бо ніхто з Киян не мав нічого проти редакторів „Українського Слова", всі щирі українські патріоти з жахом приняли вістку про їхнє арештування і вважали за безпідставну німецьку видумку повідомлення в першому числі „Нового Українського Слова" про те, що „з заходу прийшли до Києва українські націоналісти і змовились з місцевими комуністами проти німецької влади", яка за це заарештувала редакторів „Українського Слова" а ректор київського університету — проф. Кость Штепа погодився на пропозицію німецької влади редаґувати „Нове Українське Слово".

Штепа, за совєтської влади був тільки професором історії у київському університеті, ректором зробив він себе сам, коли в початках німецької окупації він став завідувати Відділом Культури й Освіти при Київській Міській Управі. Коли ж у листопаді 1941 р., головою м. Києва став Володимир Багазій, Штепу усунено з Відділу Культури й Освіти; Багазій хотів усунути його також з посади ректора університету, але Штепа знайшов собі німецьких протекторів і тому радо прийняв від них редакцію „Нового Українського Слова". Українські діячі не любили Штепу за те, що він, хоч син українського священика в дореволюційних часах як студент петербурзького університету був „общеросом", а за совєтської влади виступав як свідок проти наших учених Є. Тимченка і Катерини Грушевської перед совєтським судом.

Як виходило з повідомлення випущених на волю Рогача, Олійника й Чемеринського, — їм ніякого злочину не доведено. Тимто Рогач був оптимістично настроєний і думав навіть, що може з Берліна прийде наказ повернути йому редакцію „Українського Слова". Олійник кепкував собі з ґештапівської зупи в тюрмі, називаючи її — „Нойордунг Европа" (Новий лад Европи) та згадуючи на волі давнішу суперечку між нашими студентами на скитальщині в 1939-41 рр. говорив: „Тепер, як стріну п. Я., що в суперечці зі мною чванився — „ми вчилися логіки в польських тюрмах, я скажу: „Я вчився логіки в ґестапівській тюрмі в Києві". Дружина Чемеринського оповідала тоді, що одної днини, коли вона понесла їжу свому чоловікові, взяли її на допити і ґештаповець Шумахер питався її, чи вона читала в останніх числах „Українського Слова" того часу промову Гітлера; вона щиро відповіла, що її ця промова — цілком не цікавила.

Не сподіваючись нічого лихого вони не думали втікати з Києва, не маючи своїх особистих документів, і спакувавшись чекали спокійно на — „автобус до Берліна". Можна було їм бути забобонними і віщувати лихо, коли першої неділі на волі 27 грудня Багазій возив Рогача й Олійника своїм автом оглядати Київ, його авто несподівано наткнулося на німецьке, але легко зраненим був тільки Вагазій і його мапереді.

Саме в грудні прибув до Києва український католицький священик, уроженець Волині, який за першої світової війни ходив у Києві до школи. — Тому, що українську католицьку церкву в Києві знищили большевики, він за дозволом Відділу Культури й Освіти Київської Міської Управи почав відправляти Богослуження в колишньому католицькому костелі св. Олександра. Про існування цієї української католицької церкви в Києві поінформував я Рогача і Олійника й вони, як колишні студенти Греко-Католицької Богословської Академії у Львові, прийшли до неї на Богослуження в неділю перед Навечір'ям Різдва Христового 5 січня 1942 р. Вони і сестра Рогача, гейби готувались на свою недалеку смерть, висповідалися й запричащалися. Верталися ми до дому разом і розпрощалися перед рестораном при Велико-Володимирівській вулиці, не передчуваючи, що це ми востаннє бачимося. В саме навечер'я Різдва зустрів я Чемеринських — коли вони верталась з обіду з ресторану міської управи для культурно-освітніх працівників при Васильківській вулиці. Від них довідався я, що при їх зголошуванні на ґештапо тієї днини сказали, що впродовж наших свят не потребуватимуть з'являтися, а в п'ятницю після свят від'їдуть до Берліна. Сподіючись, що зустрінемося на свята в нашій церкві, я не ходив відвідувати увечорі Рогачів і Олійника, які після свого повороту з в'язниці перенеслися з „дому Морозова" до дому колишніх редакторів „Комуніста".

Тим часом в перший день Різдва я здивувався, чому немає в церкві на Богослуженні ні Рогачів ні Олійника. Вернувшись додому після обіду я вибрався на відвідини до них. — Перед домом „Комуніста" я зустрів карпатського українця Данила, що був адютантом Рогача. Він запитав мене: „Чому ви не прийшли скорше, вони вже від'їхали до Берліна" й розповів мені подробиці цього „виїзду". Рано прийшов до них ґештапівець, щоб вони пішли до Гестапо підписати якийсь акт; пішли Рогач з сестрою, — Чемеринський з жінкою і Олійник. Коли вони не вернулися до 3-ої години, Данило пішов до ґестапо довідатися, чи їх притримали та чи не принести їм їсти. Раніше він не ішов тому, що думав, що вони з ґештапо пішли до церкви. Але в ґештапо йому сказали, що їжі не треба приносити, тому, що їх уже повезли до Берліна. Він здивувався, чому вони поїхали, залишивши свої речі, але, коли вернувся додому, застав він ґештапівців, що розбили двері до мешкання й забирали речі своїх жертв. На основі його оповідання, повстала в мене відразу думка, що їх розстріляли, Данило був переконаний, що ні.

Не лишалося нічого як тільки сповістити нашого пароха, щоб від відправив заупокійне Богослуження по невинних мучениках. Тому після Богослуження на другий день свят я зайшов до мешкання пароха при церкві св. Олександра при вул. Костельній. Там застав я декого з старих наших київських католиків, серед них дочку засланого большевиками нашого київського пароха о. Щепанюка, що вийшла заміж за Петра Сосенка, д-ра прав українського тайного університету у Львові, який за часів наркома освіти Шумського подовся до Києва і був там працівником Всеукраїнської Академії Наук. Але згодом большевики його арештували й заслали невідомо куди, забрали теж дітей, за якими в'янула з розпуки уродлива, але знищена злиднями й тугою за своїми дітьми, батьком і чоловіком Щепанюк-Сосенкова, яка в розпуці, що її не доведеться побачити ніколи власних дітей, розповідала приявним на приходстві своє горе. Надійшов парох і вітаючись сповістив мене, що відбулося в церкві вінчання власника ресторану „Київ" при Велико-Володимирівській вулиці карпатського українця Івана К., з німкенею, яка, як протестантка, прийняла хрищення з рук нашого пароха, — що на бажання її чоловіка дав ій ім'я Любка. Я дивувався такому подружжю Рогачевого земляка з німкенею з Берліна, що не все розуміючи по українськи потакувала на запит нашого священника і не вважав одну німку компенсацією за за розстріляну німцями п'ятку наших діячів. Згодом моя знайома галичанка, що працювала тоді у Відділі Пропаґанди Київської Міської Управи, збільшила мої сумніви, щодо щирого переходу цієї німки до української народности й віри з любови до свого чоловіка тим, що ця „Любка" підслухувала розмови наших людей і здається знала польську мову.

Наш київський парох, як і політичні однодумці Рогача не вірили, що Рогач з своєю сестрою та товаришами праці розстріляні, й чекали вияснення. Це вияснення наступило в початках лютого 1942 р., коли в Києві настали масові арешти наших діячів. Щоб не поїхати слідом своїх друзів Олійника, Рогача і Чемеринського, — автор цих рядків „без документів" залишив тоді Київ.

До колишніх сумівців з таборів Міттенвальд, Німеччина.

Цією дорогою щиро вітаю з Різдвом Христовим всіх колишніх сумівців, розсіяних по всьому світі. Памятайте, дорогі, що Бог не по віки карає. То ж не падайте духом, не втрачайте людської гідности. Може не без цілі послав нас Господь поміж чужі люди, щоб ми побачили свої хиби та оцінили своє добре.

Не цурайтеся й не забувайте прадідних святих звичаїв, краще зрозумійте їх, бо вони серце нашого народу, вони найкраще чуття наших батьків.

Зміняться часи, зміняться вимоги часу, змягчаться серця людей і поверне нас Господь до рідного краю, але аж тоді, коли побачить, що ми достойні цього, що між нами запанували братерське єднання, любов, одна велика всеукраїнська родина.

Отже, друзі! Не блукайте по волі серця. Підіймайте душі свої до високого, почесного, до духової краси й тоді Бог святої мудрости й утіхи обгорне нас обездолених ласкою своєю, наповнить серця наші і наблизить Ніч Вифлеємську до нашої України.

ОМЕЛЯН ТАЙНА.

Ярослав Падох.

ЗАБУТИМИ ШЛЯХАМИ...

Думки правника під Різдво.

Різдво — найбільше традиційне свято. Воно пов'язане тисячею невидимих ниток з нашим далеким минулим. І з тим, що про нього збереглася пам'ять в писаних пам'ятках, і з тим, що його далекий відгомін зауважується у наших зворушливих і повних глибокого змісту стародавніх колядках і щедрівках.

Святкуючи Різдво Христове відчуваємо і розумом і серцем більш як коли нашу пов'язаність з далекою давниною, з сотками поколінь нашого народу, які заховували в тіні прогомонілих соток і тисяч літ. За свят-вечірній стіл сідають разом з нами, не тільки наші батьки й члени вужчої сім'ї, що відійшли від нас у життя вічне, але й далекі предки наші, діла яких записані в пожовклих літописах життя-буття народу. Спрагнені відродження великих днів нашого минулого, ми бачимо їх творців і подвигників при свят-вечірніх столах. Діляться просфорою з нами суворі дружинники великих князів київських — володарів незміряних просторів і закуті в залізо воїни могутніх князів галицьких, які своїми залізними полками підпирали угорські гори, замикали Дунай, вчили сусідів шанувати працю і свободу свого народу. Перед малим Ісусом клоняться чубаті голови козачі з Низу і з цілої України. Молитовно і грізно звучать слова їх присяги скласти свої голови в обороні правди Ісусової і правди поневоленого народу. В ореолі святовечірньої, віфлеємської зорі вбачаються постаті нової Січі в смушевих шапках, з іменем Великого Гетьмана. І хоч великий протяг часу і подій лягли поміж ними і нами, проте вони такі близькі нам, такі дорогі, як тільки можуть бути наші найближчі.

І пройняті чаром свят-вечірнього чуда і різдвяного настрою, ми вертаємося до нашої давнини і з серцем відкритим вилловлюємо в ній те, що найрідніше нам, що найближче й кріпимося живущою водою того цілющого джерела.

І ми правники, звертаємо наші думки на історичні, колись широкі і вкриті бур'яном забуття зарослі дороги. Дороги, що ними мчало наше державне життя, здобуваючи щораз то нові надбання, творячи щораз то кращі цінноці. З тугою шлемо наші думки до тих часів, коли предки наші-правники мали змогу не тільки життям, але й знанням своїм служити рідній державі. Бо були то часи, коли цілий нарід стояв при зброї і цілий нарід творив рідне право, шанував та боронив його. Із того часу зберігся нам живий ще образ правника-воїна, з кодексом в одній і шаблею в другій руці, який одною й другою зброєю вмів, як ніхто, орудувати.

А традиція українського права — велика. Це одна з найсвітліших сторінок в історії нашого тисячолітнього життя, про що наш загал, на жаль, так небагато знає.

К о р о т котриваючими були періоди велико-державної могутности України. Змінлива доля судилася також розвиткові української культури. Наприклад українське письменство проходило доби найвищого розквіту й залишало такі неоцінені перлини як „Слово про Ігоревий похід", то знову попадало в тяжкий занепад. Але правнича творчість нашого народу йшла безупину вперед. Йшла і етапи свого розвитку, мов стовпами камінними шлях, позначувала величавими пам'ятниками, яким рівних небагато в той час знайшлося б в Европі. Монументальний правний збірник, княжої доби з 11-го століття „Руська Правда" не мав ні часово, ні якісно рівного поміж усіми слов'янськими народами. Він замкнув в собі незвичайно цікаві і цінні норми звичаєвого права, що віками творилося на нашій землі, далеко ще до зорганізування першої київської держави. До цього збірника ввійшли також княжі закони та приняті народом впливи чужого права, передусім візантійського, яке було вміло достосоване до своєрідних потреб населення. Цим „Руська Правда" є пам'ятником всіх джерел тодішнього права, всього тодішнього правопорядку київської держави. А вона охоплювала величезні простори, далеко поза межами земель, населених українцями. Це право діяло на тих просторах навіть тоді, як поодинокі землі відокремилися від Києва.

Після занепаду Київської держави ще не одно століття розквітала Галицько-волинська держава, і там діяли норми цього стародавнього українського права. Та й після цього, як Польща заняла західньо-українські землі, а більшість східніх земель увійшла в склад Великого Литовського Князівства, воно зберегло свою давню силу. Що більше українська стародавня висока культура виявила стільки сили, й мала таку перевагу над культурою литовського державного елементу, що вона стала панівною в цілому Великому Князівстві. Стара українська мова і старе українське право були приняті й поширені на цілій території тієї великої держави. Рідко в історії трапляється такий прецедент, щоб підкорений нарід запанував культурно над народом-господарем. І тоді народня правнича свідомість і мудрість наших правників дали нам новий великий пам'ятник: „Литовський Статут".

Литовський Статут, виданий у 16-му столітті, появлявся тричі і тричі його мовою була мова „руська", тобто українська з домішкою біло-руської. Його основні норми спираються на норми Руської Правди та звичаєве право, хоч кодифікатори-освічені правники користувалися також збірниками чужого права. Вартість цього збірника для пізнання правничої думки нашого населення того часу незвичайно велика. Відповідаючи поглядам нашого населення і його вимогам, Литовський Статут діяв довгі століття на Україні. Деякі його норми збереглися дійсними до наших днів.

Після польської неволі Україна відродилася в революції гетьмана Богдана Хмельницького 1648 р. Гетьманська держава спиралася на нові основи, створивши новий державний і соціяльний лад. Проте розвиток нашого стародавнього права не перервався. Спираючись на здобутки правничої творчости народу з доби Руської Правди та Литовського Статуту, творилися нові правні норми, як вислід нової, хоч спертої на старих основах, правосвідомости народу.

Знаменитим й незвичайно цінним документом тієї наскрізь европейської правосвідомости населення Козацької Держави і її чолових правничих умів залишилася, величезна навіть як на сьогоднішні обставини, кодифікація з з 1743 р. під назвою „Права, по яким судилося український (малоросійський) народ". Цей кодекс, що має близько тисячу сторінок великої друкованої книги, зладжений найкращими правниками Гетьманщини, спираєтьсвя на своїх великих попередниках, Руській Правді і Литовськім Статуті. Він поміщає в собі, крім норм давнього законодавства, також норми гетьманського права, норми чужих законів та велике число постанов стародавнього звичаєвого права, яке буйно і безперервно розвивалося від найраніших часів суспільного життя народу, не зазнаючи перерви навіть в добу його недержавного життя.

Ці всі правні пам'ятники і нескодифікований, але живучий в народнім побуті та передаваний шляхом народньої традиції, величавий дорібок народнього звичаєвого права, дає уяву про величезну й незвичайно цінну для державного життя народу, роботу, проріблену в тягу століть нашими юристами та самим народом, на полі розвитку рідного права. Зміст того права виявляє подивугідний рівень правосвідомости широких народніх верст, від верхніх до самих найнижчих. Сухі, здавалося б, правні норми нашого давнього права дають змогу познайомитись з духовістю наших предків та змалювати їхній духовий портрет. Тим то вони неоцінене джерело знання нашого минулого не тільки для правника, чи історика, але й для цілої суспільности, зокрема її провідної верстви. Бо тільки на підвалинах минулого можна збудувати нову кріпку будівлю сучасного і майбутнього. Тому й не диво, що коли наш нарід в двадцятих роках цього століття пробудився до нового історичного й державного життя, посягнув у своїй відродженій державній і правничій творчості по традицію давнього нашого права та по його великі пам'ятники. Не інакша мусить бути і в майбутньому. І це угрунтовує ще більший інтерес до нашого давнього права не тільки наших правників, однаково тих, що мають щастя виконувати шляхетну правничу професію, як і тих, що — віримо, тимчасово — її не мають змоги виконувати; але й всього свідомого українського громадянства.

Звернути нашу увагу на нашу правничу давнину, пригадати її значення, значення традиційного національного права, що єдине виявляє його правосвідомість, сперту на його окремий світогляд — продукт вікового життя і розвитку нації, чи не почесне завдання у переповненний традицією й подихом прогулих віків різдвяний час? Мабуть не знайти кращої нагоди та ближчого настрою для цього.

В нашу бурхливу добу, коли право, як і віра, без діл і без жертв (за право треба боротися, як за мури міста!) мертве єсть, в цю добу треба нам, більш ніж коли, плекати традицію нашого правничого минулого й пізнати великі пам'ятники нашої правничої старовини.

Михайло Островерха.

ІЗ МИНУЛИХ РОКІВ

Різдвяний спогад.

Ь роки 1919 і 1920 дні й хвилини великі сплітались з жахливою дійсністю. Та — були ми молоді й ущерть наснажені спрагою до геройських пригод із любови до своєї землі — до України.

П'яте січня 1919 року. Ранком наша Х. Бригада УГА вирушила з містечка Тиврова в напрямку Рахнів. Курінь за куренем, сотня за сотнею поволі посувалась широкими балками, розлогим українським шляхом. А липкий чорнозем, чіплявся до підошов вояків, вичерпаних постійними бойовими походами, виснажених тифом. Курені, сотні були гірше, як іздесятковані. Ця армія, як у міху зав'язана ворогами, на сході, на півдні, на півночі зводила важкі бої за своє існування.

Але, молодість перемагала. Тут, то там вибухали сміхи, переклики, жарти й усе це лунало під сірими, важкими хмарами, що, звисаючи, до душі й серця сягали.

В лісових Рахнах ми зупинились. Дістаю наказ: крім моїх обов'язків, маю виконувати ще й обов'язки за чотаря Лисого — начальника старшинської харчівні штабу Х. Бриґади; він занедужав на сипний тиф і його залишили в лічниці у Тиврові.

Стало сутеніти. Повіяв морозний вітер — і вози нашої валки проїжджали по грудді, як по ґраніті.

А з приходом вечора відчув я, що й у мене гарячка. Ясно — тиф. Говорилось тоді, що єдиний лік від тифу це — горілка. Принесли мені цього ліку, самогонки.

Ранком 6 січня, прокинувшись, я відчув іще більшу гарячку, ніж попереднього дня — лік не поміг! Проте, я встав, дещо насилу з'їв та й, виконавши мої обов'язки, пішов до старшинської харчівні, яка містилася в домі священика. Кухар Івась Заверуха сказав мені, чого йому ще треба до святої вечері, показав те, що вже напік і наварив. Все я вислухав, на все подивився, але якось дуже бездушно.

Вийшовши з харчівні, зустрів я нашого начальника штабу, сотн. Мариновича.

— Чи не хворий ти? — спитався він.

— Вже! — відповів я.

— Святочна вечеря буде? —

— Все готове.

— Тільки чи дадуть нам цю вечерю з'їсти? — промимрив шеф штабу й пішов далі, а я й не питався за вияснення: ледве волік ноги за собою.

Зовсім звечоріло. Зорі по небу мороз кресали. По людських хатах господарі вже при вечері сиділи. Дітвора по дідуху качалась; дівчата тарахкали ложками й встромляли їх за перевесло діда, що на покуті пишався. Де-не-де нісся гомін колядок. Над селом як і над усією нашою землею, лежала змора тифу й боротьби лицарів абсурду.

Зненацька заметушилися вістуни: негайний вимарш у напрямі м. Шпиків. Спакувавши всю похідну канцелярію на бричку, швидко пішов я ще до старшинської харчівні, якої я ще не встиг передати комусь із здорових старшин штабу бриґади. Второпний кухар уже кінчив „евакуацію" кухні й харчів — до одної скрині зіпхав: вареники, — капустяні, картопляні, маковяні, — що пригрівали пахучу, вже готову, зварену й охолоджену рибу, пампухи затикали всі вільні кути скрині, зверху горіховий і кавовий торти загрожували звалитись на вареники, а над усім володіла гідна макітра з кутею.

— Пане хорунжий! нема часу цяцькатись! — відрізав мені Івась Заверуха просто й переконливо на мою заввагу, що це все в дорозі вимішається.

Це все на віз і гайда на м. Шпиків.

Накинувши на себе ще якийсь широкий, старий плащ, я сів біля візника. Валка рушила. Якось нудно та й безнадійно волікли́сь оті наші обози. Ми, тифозники, занурилися кожен у собі й у гарячковому маячінні линули до теплої хати.

По яких двох годинах наша валка для відпочинку коней зупинилась на півгодини в селі Стоянах. У селі була тиша. Лише в обложених загатою хатах, як у вуликах, гомоніли люди. З четарем Михайлом Шикитою зайшли ми до найнайближчої хати й попросили чи не можна б погрітись. Господарі запросили до вечері. Ми запросини прийняли: згадавши рідну хату й рідних у ту ж хвилину за свят-вечірнім столом, важко було відмовитись від такої святочної вечері. З'ївши борщу, один вареник і куті, я подякував: гарячка мене вже зовсім звалювала. В хаті було душно: запах вечері, меду, самогону, людські випари.

Через півгодини ми далі рушили.

Скрипіли й туркотіли вози. Важко дихали, аж віддихали, виснажені, виголоднілі, спаршивілі коні. Стогнали й маячіли тифозники, старшини і стрільці, трохи не на кожному возі по два, по три.

Хоч зорі іскрились, аж промовляли, ніч була глуха й понура!...

Напевне, й тоді були щасливіші народи, що співали:

Слава в вишніх Богу і на землі мир, во человіцех благоволеніє!...

СЕРДЕЧНЕ СПАСИБІ
усім тим знайомом і незнайомим, Приятелям, Читачам і Громадянам, що з нагоди Різдвяних Свят і Нового Року переслали нам свої привіти і побажання.

Редакція і Адміністрація „Свободи".

Л. Луців.

НУДНО В КАЛИНОВОМУ ГАЇ...

(Про п'єсу Олександра Корнійчука).

Ще минулої зими читали ми в американській пресі, що „Калиновий гай" Ол. Корнійчука йшов з великим успіхом на сцені московського театру. Влітку один наш часопис обіцяв видрукувати окрему статтю про цю п'єсу, але досі ми не бачили її. Та нам удалося дістати Корнійчуків твір, що був надрукований у книзі (Олександер Корнійчук: П'єси, том II., Радянський Письменник, Київ, 1950, ст. 265-342) — і тепер можемо поінформувати читачів „Свободи" про той „Калиновий гай", що втішається таким великим успіхом у країнах за залізною заслоною.

Читали ми цей твір без жадного упередження, бо хотіли таки побачити, що там, у царстві Сталіна, принаймні такому письменникові, як Ол. Корнійчук, удасться написати таки справжній драматичний твір. Та ж цей автор належить до найльояльніших письменників в Україні і досі він посковзнувся був тільки на сторичній тематиці, на драмі і на лібретті про таку слизьку тему, як Богдан Хмельницький. А п'єса „Калиновий гай" взята з сьогочасного життя, тож автор, такий чуйний на всі ідеологічні вимоги щодо чистоти партійної лінії — з успіхом зможе написати дійсний драматичний твір. Та після прочитання п'єси бачимо, що Корнійчукові не вдалося написати справжній новий драматичний твір. А не вдалася штука тому, що в совєтському режимі вона нікому не може вдатися, бо там, як це вже бачить і сама режимова критика, „автори п'єс виправдуються тим, що важко знайти в совєтському житті нові гострі драматичні конфлікти". А деякі драматичні письменники під Совєтами говорять навіть про „теорію безконфліктности їхньої драми" („Борис Подоляк: „Партійні дресувальники і підсовєтська літературна критика", Сучасна Україна, ч. 24).

Як не може бути жадного конфлікту між героями, то немає місця на драматичні твори, що завжди основуються на боротьбі між дієвими особами п'єси. Під пануванням Сталіна — всі люди щасливі, всі проблеми справедливо розв'язані, ніхто ні з ким не змагається, бо „батько" і партія про всіх однаково дбають і залишається тільки єдине можливе змагання — а це змагання перевиконати плян праці, бути як уже не всім, то принаймні найбільшій частині героїв — Стахановцями, та дістати за працю орден Леніна.

І на цьому змаганні до першенства між колгоспами будує Корнійчук свою п'єсу. Та цей мотив у нього не новий. Він використав його вже в кількох попередніх драмах. У п'єсі „Макар Діброва" драматичні герої „борються" з тим, хто не хоче зробити свою вугляну шахту першуном. В драмі „Фронт" партія змагає до того, щоб усунути нездібного командуючого фронтом. А в п'єсі „Приїздіть у Дзвонкове" достеменно ця сама тематика, що і в „Калиновому гаю". Там Прокіп Ключка, бувший сержант артилерії, а пізніше член правління колгоспу, говорить так:

„Колгосп така сила в наших руках, що можна гори зрушити. Здавалось би, кожному орлом бути, а не вороною. А скільки ще у нас ворон? Скільки ще наймитського в душах? Така злість бере".

А в „Калиновому гаї" головою опозиції являється Карпо Вітровий, також бувший військовик - матрос. І тут все є, щоб колгосп міг „передовим стати" та „тільки голова колгоспу, Іван Романюк, цього не хоче бачити". „Наш голова на передову лінію не хоче йти. Повзе, але не встає. Пишається, що він передовий серед відсталих". Інші колгоспи дістали орден Леніна, а Романюків тільки „знак пошани".

І починається боротьба за те, щоб змусити Романюка поступитися. Проти Романюка виступають усі орденоносці в колгоспі, між ними і його власна донька Надія, подібно, як це ми бачили вже в п'єсі „Макар Діброва", де жінка обвинувачувала свого чоловіка в такій самій провині.

І тут автор мимовільно відкриває заслону та показує закуліси совєтської бюрократії. Самі бюрократи мають „нові під черепицею хати" і ходять „в нових костюмах", а на їхніх піджаках ордени „Вітчизняної війни", „Знак пошани" та „три медалі" — але „місток перед правлінням колгоспу розвалений" та й само правління „дуже облупилось". Інший бюрократ „без чарки і дня пролежати не може", а ще інший, товариш секретар, — це „бюрократ, чорнильна душа" і опортуніст.

„Вже чотири місяці плачуть баби, пенсії за своїх чоловіків, що загинули в війні, не одержують... а папери — документи на пенсію у шафу запхав серед старих газет і всякого дрантя, що вже миші почали їх гризти".

Колгосп має „багато трудоднів", але на полях „ще більше бур'янів", а „свині на фермах, як гончаки". Романюк хвалиться, що відбудував село, але „кладовище ще не огороджене, жадної деревини не посаджено, оркестри нема" в селі, робоча сила марнується, бо „там, де один упоратись може, крутяться п'ятеро". „Дві молодиці везли бочку води для трактористів. Кожна з них може випити по обіді таку бочку, а за цю роботу одержують трудодні повністю". Секретар „родичам приписує трудодні". Колгоспниці „більше сплять, як працюють". Такі то порядки в колгоспі Романюка. Тому Вітровий, Наталка Ковшик, голова сільради, та її донька-орденоносець, Василина, а також дочка Романюка, Надія збираються „бити ледарів і тих, що їх покривають".

І на загальних зборах колгоспу скинули Романюка і його компанію. Та конфлікт розв'язано так, що не було якоїсь великої операції, бо і сам Романюк зрозумів свою „помилку", зрозумів „закон діялектики". Він сам каже про себе: „Така діялектика з нас вийшла, що усе моє правління полетіло догори ногами під три чорти. Ух і сильний це закон".

А тепер ще коротко про саму історію, що її розгорнув Корнійчук у своїй п'єсі.

До села — колгоспу тепер Калинового гаю приїздять з столиці письменник Сергій Батура і маляр Микола Верба. Вони мають збирати матеріял до нових творів і одночасно бути тим ревізором з Петербургу, що його прославив Микола Гоголь. За таких „ревізорів" має їх Романюк і його бюрократи.

„А коли секретар їх до нас направив, щоб письменник нас описав, та ще й у комедії? І як почнуть над нами сміятися по всій Україні, а може і до Москви докотиться, та ще й на наші портрети дивитимуться та пальцями тикатимуть: „От він, Іван Петрович Романюк у всій красі"...

Та Корнійчук не мав такої творчої волі, якою втішався М. Гоголь за царя Миколи I., і тому автор „Калинового гаю" не розгорнув „по-гоголівськи" свого сюжету.

Романюк на привітання напоїв до безтями обох ревізорів, та на другий день вони пішли по селу і побачили справдішню дійсність. Письменник Батура, автор славного роману про матроса під Севастополем, — несподівано зустрічає свого героя (що його вважав небіжчиком. Цей матрос — це Карпо Вітровий, що бореться з зловживаннями Романюка. Надія полюбила героя роману, — матроса, не знаючи, що це Вітровий. Вона закохується в автора роману, але коли довідалася, що герой твору — живий коло неї — вибирає таки матроса, а письменник великодушно зрікається її в користь свого товариша війни — матроса. І маляр закохується в колгоспницю Василину і після перипетії — перешкоди з боку своєї сестри, що нагло заїхала до Калинового гаю — жде на весілля з Василиною та назавжди залишається біля неї, щоб малювати „ланових і бригадирів, трактористів і комбайнерів, агрономів і вчителів". Він „покаже новий побут і нові звичаї колгоспного села".

Таке „щасливе закінчення" в цьому новому творі Корнійчука. Всі герої вдоволені, навіть і Романюк. Корнійчук не написав сатири на совєтську бюрократію, бо цього ніхто не може там зробити. Та, як видно з згаданої статті Б. Подоляка, автор „Калинового гаю" не задовольнив урядової критики. Ця критика хотіла б мати дійсні драматичні твори та одночасно кричить, що автори п'єс „наклепницькими вигадками" перекручують „совєтську дійсність" та „спотворюють" її.

Оцих протиріч такої критики ніхто не всилі розв'язати... І навіть Корнійчук посковзнувся на ній...

З НОВИХ ВИДАНЬ

„Лис Микита", журнал сатири і гумору ч.ч. 1—4, Видає Видавнича Спілка „Культурна Праця", Дітройт — Ню Йорк — Торонто. Редаґує: Колеґія. Головний Редактор: **Едвард Козак.**

Після кількамісячних, літніх „вакацій" вискочив знову із свойого сховку Лис Микита — гайдамака та почав виправляти свої герці по Америці, а навіть, по Канаді. Кого вкусить, кого полоскоче, кого розсмішить, а кому дасть притоку до серйознішої задуми. Хоч і головний його „офіс" перенесений тепер до Дітройту, то в нашій Метрополії має він свого гідного представника в особі п. ІКера. На головному „офісі", крім „боса", заслуженого майстра сатири і карикатури, Едварда Козака (ЕКо) сидять ще такі спеціялісти від гумору, як Дуфта-Нижанківський і З. Тарнавський. З мистців-малярів постійно співпрацюють з „Лисом-Микитою" Михайло Дмитренко і Лев Сенишин (Канада).

З перших чотирьох чисел помітно, що журнал вже набрав повного розмаху, але з Новим Роком напевно осягне свою найкращу форму чого йому і слід побажати.

Адреса В-ва: „The Fox", 11655 Jos. Campau, Ditroit 12, Mich.

РІЗДВЯНИЙ ПРИВІТ

(Від св. Луки Євангелія 2:10—11)

З нагоди радісних Свят Різдва Христового та Нового 1952 Року, ювілейного року (століття Баптистської Церкви в Україні), Секретаріят Українського Євангельсько-Баптистського Братства висловлює найкращі побажання всякого добра та благословінь Божих усім членам Ради УЄББ-ва, всім проповідникам, Українським Місійно-Біблійним Товариствам у Канаді та ЗДА, Українському Біблійному Інститутові та Теологічній Колеґії в Саскатуні, керівникам та слухачам наших радіо-передач, редакторам і співпрацівникам часописів „Післанець Правди", „Християнський Вісник" і „Українська Нива", Церквам нашим по цілому світові й окремим вірним у Великій Діяспорі та дорогому багатостраждальному Братству нашому в улюбленій Україні засилаємо наш щирий Різдвяний привіт, — привіт любови правдивої. ХРИСТОС РАЖДАЄТЬСЯ!

ЗА СЕКРЕТАРІЯТ УЄББ-ва:

Пастор СТ. **НИЩИК**, секретар
8605 American, Detroit, Mich.

ЗА ЗАЛІЗНОЮ ЗАВІСОЮ

(Нотатки з совєтської преси)

„НАЙВАЖЛИВІША ТЕМА СОВЄТСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ"

Ол. Полторацький, большевицький спец для політичного виховання України і донедавна голова т. зв. Товариства поширення політичних знань в УССР,, в „Р. У." з 16. XI. під цим заголовком помістив обширну статтю, в якій трактує основні сучасні проблеми та ідеї совєтської літератури в Україні.

Полторацький, як на основний недолік совєтської літератури українською мовою, вказав — словами донецького лавреата сталінської премії конструктора Александра Сукача, — що „на українській книжковій полиці переважає література сільської тематики", а слабо освітлена „роль соціялістичної індустрії в житті нашої батьківщини". Полторацький видав вирок: „Справа чести українських совєтських письменників творити книги, в яких було б глибоко і високоідейно відображено життя індустріяльно-колгоспної України, велич совєтського робітничого класу — першого будівника комунізму на землі".

Разом з тим Полторацький наказує плекати такі ідеї: „Полум'яний совєтський патріотизм, ненависть до ворогів, наполегливість у досягненні мети, любов і відданість партії большевиків, великому вождю народів товаришові Сталіну", „свідомість того, що кожна трудяща людина в нашій країні є часткою великого колективу трудящих, одним з гвинтиків величезної держави машини", якнайбільше говорив про „велику дружну сім'ю, патріотичну мету совєтських людей", „сприяти перемозі, відстояти честь і незалежність вітчизни", оспівувати „героїзм, віддану працю совєтських робітників". Вживаючи слів одного з персонажів В. Попова в повісті „Сталь і шлак", він навчає: „В кожної совєтської людини є дві родини: мала — це її кровні родичі, а друга велика — це народ".

„ВІДСТУПАТИ НЕМА КУДИ"

Для проповіді совєтського патріотизму чи пак російського вузького шовінізму большевики використали 10-ті роковини „героїчного подвигу 28-ох героїв-панфіловців" (Панфілов — генерал, командир гвардійської дивізії, яка обороняла Москву в 1941 році; група 28 — відділ вояків, яким — серед безпомічної метушні совєтських провідників — наказано до останньої краплини крови обороняти доступ до Москви і які до одного вигинули). В „Р. У." тій групі росіян, українців, кавказців присвячено статтю під вимовним заголовком „Безсмертя". В статті згадується імена Олександра Невського, Димитрія Донського, Кузьми Мініна, Димітрія Пожарського, генералів Суворова та Кутузова і ... Леніна, говориться про „жагучу ненависть до ворога, святу любов до вітчизни", апелюється до почувань „зневаженими, скривавленими садами Полтавщини". Наводиться слова політкерівника Клочкова-Дієва: „Велика Росія, а відступади нема куди. Позаду Москва!"

„Ними (панфіловцями) буде вічно пишатися Росія!" — запевняється у статті. — Буде пишатися, бо вони згинули за „совєтських людей і ціле проґресивне людство, за мир у всьому світі, знаючи, що вони безсмертні". Хто хотів би стати безсмертним в майбутності ...

ВІД МОЛДАВАНИНА ДО ФІНА...

Сталінський лавреат А. Свєчніков дав цікаву рецензію на новий художній фільм „Великий концерт", випродукований В. Строєвою до сценарія Я. Максименка та даючи перегляд 175-літньої діяльности московського Великого театру. Новий фільм зацікавив Свєчнікова не його художністю, а російськими імперіялістичними ідеями, якими він наскрізь просяклий і яких не посоромився б ніякий білогвардійський іхтіозавр на еміґрації. „Понад 100 років тому, пише Свєчніков, — композитори Верстовський та Аляб'єв написали урочистий пролог-кантату, що стала програмою діяльности найстаршого російського театру", і цитує:

„Россияне! Грядут те времена щастливи! И чужоземец горделивий, смотрящий с завистью на наши знамена, вам позавидует в плодах обильних мира — и ваша северная лира, отбросив чуждий звук, — народному верна! — от топких берегов Финляндии туманной, Кавказа грозного до облачних хребтов, от Полюса до Каспия берегов распространится свет желанний".

„Справдились мрії і сподівання передових руських людей!" — резюмує Свєчніков.

УКРАЇНЕЦЬ-ПІЛОТ — ЖЕРТВА КАТАСТРОФИ

Ляйтенант Волтер Бобак, що був один з пілотів на транспортовім літаку С-47, який розбився минулої неділі в горах Арізони, є родом з Літл Фолс, Н. Й., де живуть його родичі, еміґранти з Західньої України. Молодий Бобак, як і його батьки, це члени 330 Відділу У.Н.Союзу. Разом з ним загинуло 28 осіб.

Динамічна сила націоналізму

(Закінчення зі сторони 2)

Кларк сам не-католик, але член епископальної церкви, зближеної до католицизму. Будучи в Австрії, ще 26 лютого 1947 р., він ось як окреслив Москву: „Слід уже врешті покінчити будь-які розмови з віроломною Москвою". — Немає ніякого сумніву, що визначні державні мужі ЗДА пильно стежать за потенціяльними силами підкорених Москвою народів, а в першу чергу в Україні. Те, що звернення Воюючої України підписав перший духовник української підпільної церкви теж має своє значення.

Та це важний факт, що в Україні, на рідних землях діє потенціяльно й кінетично націоналістичний рух і його військова формація УПА в обороні Правди Христової та нації. Фальшивій та східній грі червоних і білих москалів протиставлять українці й інші поневолені народи ідею правди Божої та ідею нації, ідею свободи народів і свободи людини. Признання б. президента Гувера не безпричинне. Адже ж ясно, що тільки християнізм і націоналізм можуть стати основною і вирішеною ідейно-програмовою силою, яка сформує сьогоднішнє обличчя світа, що готується протиставитись зогнилій морально, імперіялістичній Москві! Нехай ніхто не деклямує до нудоти про демократизм, соціялізм, то що. Цим не переліцитує москалів, а насправді це лиш самообманна гра. Ми виразно бачили не від учора, як москалі в Кремлі й по чужинах, з Керенськими включно розбудовують московську імперію і готуються її обороняти зброєю за принципами московського шовіністичного й атеїстичного націоналізму. Комунізм, інтернаціоналізм.

Ще в січні ц. р. „Ню Йорк Геральд Трібюн" помістив товстим ґармонтом статтю п. н. „Націоналізм", у якій проречисто підкреслено проґресивну силу націоналізму в житті европейських народів. І саме остання заява Г. Гувера — це підкреслення суверенного життєставлення нації, як закономірної вимоги націоналізму.

Доба, яку переживаємо, незалежно від простору, це одначе доба тріюмфу націоналізму. Національна ідея стала поштовхом кривавого спротиву підкорених Москвою народів, а не соціялізм, до речі імпортований. Найменші народи змагаються сьогодні за свою національну окремішність і державну суверенність. Світ прямує до співпраці, але в площині і на базі вільних народів. Ми, українці, незалежно від усього трагізму ситуації, можемо бути певні одного: наш нарід на правильній дорозі! На шляху боротьби за національну волю стоять 300 мільйонів поневолених. З поширенням московського імперіялізму зростає та кріпшає об'єднаний фронт визвольної боротьби. Передовий авангард у тому фронті Україна. Не хочемо вірити, щоб Америка, керуючись політичним реалізмом, позбавила себе зброї в тисячукрат сильнішої від усіх атомових бомб, бо це незнищима сила християнізму та націоналізму, про яку згадав вчасно колишній през. Г. Гувер.

ВЕСЕЛИХ СВЯТ

УПРАВАМ: Українських Видавництв, Книгарень, нашим Читачам і Покупцям бажаю Веселих Свят, Щасливого Нового Року, успіху та всього добра.

МИХАЙЛО ГІКАВИЙ
2323 W. Rice St., Chicago 22, Ill.

Родині, Приятелям та Знайомим по цім і по тій боці океанів разом із традиційною прадідівською староукраїнською благовістю „ХРИСТОС РАЖДАЄТЬСЯ!" найсердечніші побажання всього особистого й загально-національного добра в Новім 1952 Році пересилають

Михайлина й Іван Ставничі, Орися й Михайло з Ромчиком і Мартусею **Савчаки** та Наталка **Лукасевичева** з Клівленду. (Iwan Stawnyczyj, 1525 Kenilworth Ave., Cleveland 13, Ohio, U.S.A.)

В день Різдва Христового і Нового Року всім Друзям і Знайомим по усій землі сущим
ЩАСТЯ, ЗДОРОВЯ і МНОГАЯ ЛІТ
— бажають —
Олена і Амброзій МАРУНЕНКО
226 Diamond St., Bethlehem, Pa.

Приятелям і Знайомим
ВЕСЕЛИХ СВЯТ,
ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ
та скорого повороту на вільні Рідні Землі
— бажають —
Людмила і Ірина МИЦОВСЬКІ

Рідним, Друзям та Знайомим
ВЕСЕЛИХ СВЯТ
та ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ
— бажають —
Юлія, Евген, Володимир і Роман ЛИСНЯКИ.

Рідним і Знайомим
ВЕСЕЛИХ СВЯТ
РІЗДВА ХРИСТОВОГО
і ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ
бажає
Константин ГОРБАЧЕВСЬКИЙ
Янгстаун, Огайо

З Різдвом Христа та з Новим Роком щирі побажання всякого добра рідним, приятелям і знайомим, розсіяним по різних країнах світу передають
ТРИТЯК Осип і Марія,
Филаделфія.

ВЕСЕЛИХ СВЯТ
— і —
ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ
всім Рідним, Приятелям і Знайомим
— бажають —
Стефанія, Роман, Юрко і Віра БАРАНОВСЬКІ

Щирі побажання Веселих Свят Різдва Христового і Щасливого Нового Року засилають Рідним, Друзям і Знайомим
Тетяна, Софія і Семен МИХАЙЛИШИНИ
Балтімор

ВЕСЕЛИХ СВЯТ РІЗДВА ХР. та ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ бажаємо всім членам та симпатикам УСК „Орлик", як рівнож п. тренеру **НОВИЦЬКОМУ**
УПРАВА УСК „ОРЛИК"

Всім рідним, приятелям і знайомим найщиріші побажання
з РІЗДВОМ ХРИСТОВИМ та НОВИМ РОКОМ
— складають —
Іван і Марія КРАМАРЧУКИ

З РІЗДВОМ ХРИСТА
вітаємо щиро й шлемо сердечні побажання рідним, друзям і знайомим.
ХРИСТОС РАЖДАЄТЬСЯ!
Марія і Никифор ГІРНЯКИ

З ПРАЗНИКОМ НАРОДЖЕННЯ ХРИСТА щирі побажання усіх земських благ Побратимам УСС-ам, Українським Воякам і Пластовій Браті шле
НИКИФОР ГІРНЯК

Рідні, Приятелям й Знайомим з нагоди РІЗДВА ХРИСТОВОГО та НОВОГО РОКУ засилають щирі побажання
Ірена БУРАЧИНСЬКА, Ярослав і Ксеня ДАНИЛИШИНИ

З Різдвом Христовим і Новим Роком вітаємо всіх Рідних, Приятелів Знайомих та бажаємо кріпкого здоровя.
Лідія, Леонтій і Любомир КРУШЕЛЬНИЦЬКІ
Стефанія і Сильвестер КАРАТНИЦЬКІ.

„ВЕСЕЛИХ СВЯТ та ЩАСЛИВОГО Н. РОКУ"
БАЖАЄ ВСІМ ПРИЯТЕЛЯМ
Володимир КУШНІР

В КІОСКАХ:

в домі СУМА, 2147 West Chicago, і відділів У.Н.Союзу, 845 N. Western Ave.
можна набути або замовити різні книжки, словники, образи, журнали, часописи, діточі книжки.

Укр. видавництва, з якими не є в звязках, просимо наразі прислати до комісової продажі по 10 прим. нових книжок, по 5 прим. часописів і журналів, а укр. книгарні свої каталоги під адресою:

M. HIKAWYJ
2323 W. Rice Street,
Chicago 22, Ill., USA

ХТО знає щонебудь про родини: **ЗАПОРОЖЕЦЬ, МОШЛЯК, ПРИШУП, ВАСИЛЕНКО** — зволить подати вістку на адресу:
J. R. KOSTIUK
924 Lamberton St., Trenton, N. J.

ВЕСЕЛИХ РАДІСНИХ СВЯТ
і ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ
бажає всім рідним, друзям і знайомим о. **Андрій Кість** з родиною.
Rev. ANDREW KIST,
415 — 2 St. N.E., Minneapolis 13, Minn.

З Христовим Різдвом і Новим Роком
— бажаємо —
Родині, Друзям і всім Знайомим
ВЕСЕЛИХ СВЯТ
і багато щастя в НОВОМУ РОЦІ.
Лідія і Д-р Осип ОРИШКЕВИЧІ

Родині, Друзям та всім Клієнтам
ВЕСЕЛИХ СВЯТ
і ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ
— бажає —
Укр. Книгарня „ГОВЕРЛЯ"
41 East 7th St., New York City

Родині, приятелям Раківця, Соснова та околиці, знайомим з таборів у Шальдорфі і Пфарркірхені (Баварія) передають свої найщиріші святочні побажання
Михайло і Пелягія КИСІЛІ
40 Paul Gore St., Jamaica Plain, Mass.

Дорогій Радині, Приятелям, Знайомим, Товаришкам та Товаришам праці, моїм Ученицям
ЩАСЛИВИХ ВЕСЕЛИХ СВЯТ
— бажає —
ІРЕНА ДОМБЧЕВСЬКА
Бруклин, Н. Й.

Моїм Приятелям Звичайним та Почесним Членам Славного Козацького Хору „МУЗА"
святочні побажання засилає
ВУЙКО КОЦЮБА

Свому Добродієви Докторови Мед. ПЕТРОВІ ЛЕВИЦАКОВІ в Честер, Па., святочні побажання засилають
БУВШІ СКИТАЛЬЦІ

ВЕСЕЛИХ СВЯТ
— і —
ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ
— бажає —
всім рідним, приятелям і всім знайомим
Г. ЛУЧАНКО

З Христовим Різдвом і Новим Роком найсердечніші привітання та побажання всього добра Рідним, Друзям знайомим шлють
Тамара з Юрчиком, Мстислав, і Зенон (з Кореї) ДОЛЬНИЦЬКІ
430 Leedom St., Jenkintown, Pa.

Рідним, Приятелям та Знайомим всего добра з Різдвом Христовим та кріпкого здоровя у Новому Році
— бажають —
Орися і Богдан КАРАТНИЦЬКІ та Стефанія БЕРЕЗА.

Привіт і побажання з РІЗДВОМ ХРИСТОВИМ та НОВИМ РОКОМ засилаємо Рідні, Друзям і Знайомим
Галина, Осип, Марта та Андрій МАЦАКИ.

Рідним та Знайомим з нагоди Різдва Христового
— бажаємо —
ВЕСЕЛИХ СВЯТ
— та —
ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ
РОДИНА ПРИТУЛІВ.

З РІЗДВОМ ХРИСТОВИМ
— бажають —
ВЕСЕЛИХ СВЯТ
та ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ
своїм Приятелям і Членам від. 14 У. Н. Союзу.
МИХАЇЛ ОТРОК з Рідню.

Дорогій Родині, нашим Односельчанам із Кривенького, всім Друзям і знайомим шлемо якнайкращі побажання з нагоди свят Господнього Різдва й Нового Року:
ХРИСТОС РАЖДАЄТЬСЯ!
Дарія, Дам'ян і Андрійко ГОРНЯТКЕВИЧІ.

РОДИНІ, ПРИЯТЕЛЯМ ТА ЗНАЙОМИМ
у Йонкерс і по цілому світу засилаємо найсердечніші побажання
„ВЕСЕЛИХ СВЯТ"
та „ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ"
Сесілія, СВЯТОСЛАВ КОЦИБАЛИ
141 Elm St., Yonkers, N. Y.

Всім Церковним і Громадським Організаціям та Членам і Симпатикам ООЧСУ у Йонкерс засилаємо щирі побажання з нагоди Свят РІЗДВА ХРИСТОВОГО та НОВОГО РОКУ
Управа ООЧСУ у Йонкерс

Посилаю НАЙЩИРІШІ ПОБАЖАННЯ ТА ПРИВІТАННЯ — своїм ПРИЯТЕЛЯМ, ЗНАЙОМИМ та РОДИНІ
Юліян РЕВАЙ

„ВЕСЕЛИХ СВЯТ" та „ЩАСЛИВОГО Н. РОКУ"
бажаємо отсею дорогою всім нашим ПРИЯТЕЛЯМ, ЗНАЙОМИМ та РОДИНІ
Ірина і Софрон ФЕДІВИ

„ВЕСЕЛИХ СВЯТ та ЩАСЛИВОГО Н. РОКУ"
БАЖАЄ ВСІМ ЗНАЙОМИМ І ПРИЯТЕЛЯМ
Я. КУЛИНИЧ з доньками.

НАШ КУЛЬТУРНИЙ РЕФЕРЕНДУМ

Проголошуємо дальшу листу тих, які своїм замовленням на новий суспільний тижневик літератури, мистецтва і культури, що має появлятися як недільне видання „Свободи" від початку наступного року, виявили своє бажання піддержати наш суспільний культурний проґрес.

ЛИСТА ч. 27.

Антонишин Михайло
Балюк Володимир
Барнич Павло
Бассараба Іван
Білоголовський О.
Блащук Андрій
Бруце Михайло
о. Буката Володимир
Буката Йосиф
Бурачок Осип
Волощук Микола
Воробець С.
Воробель Іван
Ворона Зінаїда
Гарасевич Володимир
Гаррісон Михайло
Гейниш Мирослав
Гидзік Мирослав
Голубець Дмитро
Гондович Агафія
Грицак Петро
Архиєп. Губа Ігор
Гурин Дмитро
Ґадоба Юрій
Данилович Данило
Дяченко Лідія
Домашевський Микола
Дутчак М.
Дух Михайло
Еванко Анастасія
Еременко Сергій
Євчук Зенон
Животенко О., д-р
Зайців Леонід
Залуцький Роман
Захаріясевич Микола
Ігнатюк Микола
Ільків Андрій
Йонда Йосиф
Казанівський Іван
Кассик Антін
Кисілевський Кость, д-р
Клим Микола, д-р
Климик Василь
Клюка Симон
Комсар Володимир
Коник Лев
Куйдич Іван
Лісікевич Адам
Лисько Константин
Лютецький Григор
Маздур Л.
Мазурок Стефан
Манило Іван
Марітчак Александер, д-р
Мелько В.
Мельник Василь
Мельник І. Константин
Мізюк О.
Мішкевич Ірина
Мухаір Іван
Мухін Богдан
Настук Іван
Никифорчин Михайло
Осецький Іларіон
Осмак Стефан
Парфанович Теодор, д-р
Петрачек Володимир
Погорецький Онуфрій
Попик Михайло
Прідун Дмитро
Процай Марія
Розвадовський Іван
Рубльовський Роман
Саган Зенон
Савка Василь
Сенюк Антін
Сколоздра Стефан
Сотник Богдан, д-р
Тимченко Семен
Ткаліч Теодор
Турчин П.
Хомиця Анна
Фурчак Іван
Церкевич Константин, інж.
Цінорчин Н.
Цюрупайлович Н.
Чаплинський Наталія
Чепак Микола
Шабан Дмитро
Шаварзук Лярися
Шипула Володимир
Шоран Василь
Шуст Микола
Шухевич Павло
Щеплоцький Стефан
Щепчун Стефан
Щупак Микола
Щупляк Ілля
Якимович Роман

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ТРЕНТОН, Н. Дж. — Тов. Запорозька Січ, відділ 245, повідомляє, що річний мітинг відбудеться в неділю 6. січня 1952 р. в год. 2. пополудні в укр. галі 842 Аделан вул. Проситься усіх членів прийти на означений час і вислухати звіту Уряду і контрольної комісії за р. 1951, та вибрати Уряд на 1952 р. Проситься довгуючих членів вирівняти свої вкладки, так, щоби не переносити довгів на наступний рік. — М. Скороцид, прдс., П. Сабат, скр.

ПЕТЕРСОН, Н. ДЖ. — Річні збори Від. 64 відбудуться 5. січня 1952, в год. 7:30 ввечорі у Вінярського на Мейн ст. Проситься всіх членів прийти на час, вислухати звітів уряду і контролі та вибрати уряд на рік 1952-гий. Всі члени повинні вирівняти свої вкландки.

БАЙОН, Н. ДЖ. — Бр. св. Арх. Михаїла, Від. 213 повідомляє своїх членів, що річні збори відбудуться 8-го січня в Нар. Домі, 33 Вест 19 стр. На цих зборах будемо приймати нових членів до УНСоюзу. Проситься всіх членів вирівняти свої належності. Всі члени повинні явитися на цей мітинг, бо буде вибір урядників на 1952 р. — Н. Кобрин, прдс.; М. Пахолок, фін. скр.; А. Ковальський, рек. секр.; В. Салій, секр.

ВЕСЕЛИХ СВЯТ!

Усім Відділам Обєднання б. Вояків Українців в Америці
З РІЗДВОМ ХРИСТОВИМ
усего найкращого
— та —
ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ
— бажає —
Головна Управа ОбВУА

ВЕСЕЛИХ СВЯТ
— і —
ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ
всім Краянам, Спонзорам, Друзям та близьким і далеким Знайомим
— бажає —
Д-р РОМАН КІЦАЙ
METROPOLITAN HOSPITAL
Welfare Island, New York 17, N. Y.

ВЕСЕЛИХ СВЯТ
— та —
ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ
— бажають —
Рідним, Приятелям і Знайомим
Ярослав і Марія ГОЛОВЧАК
216 Second St., Jersey City, N. J.

З НАГОДИ НОВОГО РОКУ
— і —
РІЗДВЯНИХ СВЯТ
щиро й сердечно вітаєм Головну Управу ОДУМ-у, Філії, членів, друзів і прихильників розкиданих по всьому світу та все наше громадянство.
Бажаємо
ВЕСЕЛИХ СВЯТ
і ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ
Управа Філії ОДУМ в Шікаґо

Всім землякам, друзям і знайомим
ВЕСЕЛИХ СВЯТ
— та —
ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ
— бажає —
ПАВЛО КОНОВАЛ.

УКРАЇНСЬКА ГРОМАДА В НОВІЙ ЗЕЛЯНДІЇ пересилає усім українцям, українським Організаціям та Інституціям в Злучених Державах Америки щире привітання з Різдвом Христовим та бажає щасливого грядучого Нового Року!

ВЕСЕЛИХ РІЗДВЯНИХ СВЯТ
та ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ
для Українського Комітету в Балтімор, всіх моїх знайомих та рівнож для всіх працівників часопису „Свобода", з далекого Сходу із Кореї
— бажає —
ЯРОСЛАВ МЕЛЬНИК.

Рідним, Приятелям і Знайомим
— бажає —
ВЕСЕЛИХ СВЯТ
— та —
ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ
Рівнож дякуємо цією дорогою за надіслані святочні побажання.
Ю. НАНАССИ з РІДНЕЮ.

ВЕСЕЛИХ СВЯТ
— і —
ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ
Дорогій Рідні і добрим Знайомим
— бажають —
Юліян, Галя і Таня Господаревські
222 E. Clapier St., Philadelphia 44, Pa.

Рідні та Знайомим в краю, Америці Европі, Арґентиці й Австралії найщиріші побажання з Різдвом Христовим і Новим Роком
пересилають
Мґр. Роман і Галина ЧУЧКЕВИЧІ
Клівленд, Огайо

ВЕСЕЛИХ СВЯТ
— та —
ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ
Друзям та Знайомим
— бажає —
Інж. ІВАН В. ТУРЯНСЬКИЙ.

Кревним, приятелям та знайомим засилаємо щирі побажання
ВЕСЕЛИХ СВЯТ
та щастя з НОВИМ РОКОМ
Анастазія і Григорій КОВЧІ
Марія і Юрій КОРДУБИ з дітьми
3705 Woodbridge Ave., Cleveland, O.

Рідним, друзям і знайомим
ВЕСЕЛИХ СВЯТ
— і —
ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ
— бажають —
Галина і Володимир ГІРНЯКИ.

Рідним, знайомим та усім пацієнтам
ВЕСЕЛИХ СВЯТ
РІЗДВА ХРИСТОВОГО
— та —
ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ
— бажають —
Д-р Олександер і Ірена СУШКІВ
New York, 64 E. 7th St.

Веселих Свят і щасливого Нового Року рідним та знайомим з Лемківщини бажають: **Василь і Антося ОРИСІК** з Ванкуверу, Канада.

Всім Рідним і Знайомим в Америці і поза Америкою Веселих Свят і Щасливого Нового Року бажають **Евфрозина ЦІСИК з дітьми.**

Рідню, Друзів, Знайомих і Краянів, усіх і всюди по світу розкинених — з Різдвом Христовим і Новим Роком — щиро вітають та бажають їм всего добра
Д-р Михайло, Галя і Юрій ГОДОВАНЦІ

Усіх Свояків, Односельчан та Прихильників наших щиро здоровимо всяким добром із цими Святами.
Дарія і Петро ЗУБРИЦЬКІ, Ірина, Роман і Юрчик ПАВЛІЧКИ.
Рачестер, в січні 1952.

ВЕСЕЛИХ РІЗДВ'ЯНИХ СВЯТ
і ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ
всім рідним і знайомим
— бажає —
ВАСИЛЬ ПИЛИШЕНКО з родиною
360 Hudson Ave., Rochester, N. Y.

Всім землякам з села Волошинова і знайомим з табору Bad-Kreuznach
— засилаю —
Веселих Свят Різдва Христового і Щасливого Нового Року.
NYKOLA NAHYNA
2123 W. Schiller St., Chicago 22, Ill.

Знайомим з України та з Еміґрації, землякам околиці Брусно-старе
ВЕСЕЛИХ СВЯТ
та ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ
бажає Вам
DMYTRO LASEWYCZ
946 Main St., Willimantic, Conn., USA.

ІВАН ВЕЛЕЙ, б. суддя зі Сянока, Лемківщина, шле святочні побажання всего найліпшого кревним, своякам і знайомим, розсіяним по всіх континентах, і подає свою адресу:
55 Lill St., Rochester 21, N.Y., USA.

ЩИРИЙ РІЗДВЯНИЙ ПРИВІТ
передає рідним, друзям і знайомим
НАТАЛКА СТЕФАНІВ й діти.

ВЕСЕЛИХ СВЯТ РІЗДВА
— та —
ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ
Друзям та Знайомим желає
Д-р ПАВЛО СИДОР
27 Maple Ave., Irvington, N. J.

Приятелям і Знайомим
ВЕСЕЛИХ СВЯТ
— і —
ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ
— бажає —
Іван і Прися ВИТВИЦЬКИЙ

Рідні, Друзям і Знайомим
ВСЕГО ДОБРА І КРАЩОЇ ДОЛІ
— бажають —
Іван, Роман і Галина-Полотнюк КОСТЮКИ
924 Lamberton St., Trenton, N. J.

РІДНИМ і ДРУЗЯМ
побажання
ВЕСЕЛИХ СВЯТ
— пересилає —
Р. ЛИСЯК

ВСІМ ПРИЯТЕЛЯМ І ЗНАЙОМИМ
близьким і далеким
ВЕСЕЛИХ СВЯТ
— бажає —
Д-р СОФІЯ ПАРФАНОВИЧ
4315 Ewers St., Detroit 10, Mich.

З нагоди Різдва Христового і Нового Року щирі побажання
ВЕСЕЛИХ СВЯТ
родині, землякам Сквиранам, друзям, приятелям і знайомим
засилають **М. і О. ВРУБЛІВСЬКІ**
1085 N. Marshfield Ave., Chicago 22 Ill.

Архп. ГРИГОРІЯ, Ген. В. ПАЛІЯ, та всіх вірних УАПЦ вітаємо зі Святом Різдва Христового.
Бог Вам допоможе —
— Правда переможе!
Панімаєтка
О. БИКОВЕЦЬ Т. СИДОРЕНКО

Знайомим і приятелям по духові і праці щирий привіт
з РІЗДВОМ ХРИСТОВИМ
і НОВИМ РОКОМ
М. ШЛЕМКЕВИЧ

Своїй Родині, Приятелям та Знайомим найщиріше побажання Веселих та щасливих свят Різдва Христ. і кращого Нового Року бажає
Соня і Іван МИКИТКА.
ХРИСТОС РАЖДАЄТЬСЯ!

Своїм сестрам, рідним, приятелям та знайомим
ВЕСЕЛИХ СВЯТ
РІЗДВА ХРИСТОВОГО
та ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ
— бажає —
І. БОГДАН СЛОБОДЯН.

Родині, Приятелям та Знайомим
— бажаємо —
ВЕСЕЛИХ СВЯТ
та ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ
Оксана, Орест, Юрій і Константин КЛЮФАС

Всім нашим Членам та Симпатикам
— бажаємо —
ВЕСЕЛИХ СВЯТ
та ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ
СТАРШИНА „ПЛАСТПРИЯТ"-у
Ню Йорк, Н. Й.

Рідним, Приятелям, Друзям Соузникам з Краківського процесу в 1926 р. в Батьківщині і Америці та розсіяних по інших країнах—щирий привіт з Різдвом Христовим і Новим Роком.
ТЕОДОР СЕМАКІВСЬКИЙ
5200 Alta Canyada, Rd.,
La Canada, California.